

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja ● 2019. február–március

BLASKÓ Péter
Silviu PURCARETE
Udvaros Dorottya
TRILL Zsolt

Meggyeskert

VI. MITEM

Királynőket játszott

márciusi műsorral, előadás- és programajánlóval

Németh Antal – Hatványozott élet • **Csehov-bemutató** – Az elveszett éden nyomában •
Nézőpontok: – Horkay Hörcher Ferenc, Osztovits Ágnes • **Premier-galéria:** – Egy ember az
örökkévalóságnak • **Előadás-ajánló** – Pogánytánc, Caligula helytartója, A gömbfejűek és a csúcsfejűek,
Hé, Magyar Joe!, Othello, Isten ostora, Perelj, uram! Szigorúan tilos, Drótos Jankó • **Elfeledett alakok** –
Hettyey Aranka sorsa • **Jelen/lét fesztivál** – Nemzetiségek a Nemzetiben

OLVASÓPRÓBA

„Az olvasópróba célja az egész darabnak s a vele kapcsolatos rendezői felfogásnak az ismertetése, valamint a szerepeknek a sűgő- és rendezőpéldánnyal való szöveg szerinti egyeztetése. Ez alkalommal jelen vannak az összes szereplők, hogy mindenki tiszta képet nyerjen az előadandó műről a maga egészében” – írta Németh Antal a Hogyan keletkezik az előadás című előadásában.

A képen a Premier a Nemzetiben című film forgatását látjuk, amint éppen a Csongor és Tünde olvasópróbáját rekonstruálják. A film Apáthi Imre rendező és Németh Antal igazgató-rendező instrukciói alapján készült 1941-ben. A képen szemközt, az asztalfőn Németh Antal látható. | fotó: Bojár Sándor, OSZMI

Németh Antal

HATVÁNYOZOTT ÉLET

Az az alak, mellyé a színésznek át kell lényegülnie a színpadon, néhány évszázad óta költő alkotása. Az írótól elgondolt alakot kelti életre, az író szavait ismétli a színpadon, és ezért a színész munkáját általában reprodukálónak szokták tekinteni. Pedig nem az ábrázolás tárgya, hanem a módja a fontos. (...) A költő által elgondolt ember közvetlenül, a szájába adott szavak segítségével nyilatkozik meg a drámában. A színész megeleveníti, láthatóvá teszi a leírt személyiséget: „testében lakást ad a költő szellemi gyermekének...” (...)

A próbák alatt és egész nap állandóan az életre keltendő alakra mered a színész figyelme. A szövegtanulás nagyfokú koncentrációt jelent. A reális én világának ok és okozati összefüggései elhomályosodnak, és egy másik lény sorsösszefüggéseit veszi a színész magára. Egy második, harmadik, tizedik, századik „én” alakít ki magában. A személyes ego sarokba húzódik, és figyel, vagy – ritkán – részben eltűnik, lemerül a tudat alá, és onnan kormányozza a színészt. Az már egyénenként különböző, kiben hogy munkál ez az ellenőrzés munkakörére szorított én. (...)

Minden igazi színész eljut önmagától az alakig, tehát az alak érzéseinek kifejezéséig is. (...) Az átalakulással járó mozdulat- és hangeredmény megrögzül a színészben, és az így megtalált formákat bármikor újra fel tudja idézni, és ha kedvezőtlen lelki feltételek, indiszpozíció következtében nem tudja is a lelki átlényegülést minden előadás alkalmával átélni, alkotása a hideg technikázás külső jegyei nélkül ugyanazt a hatást teheti, mint a legintenzívebb szerepátélés. Az adekvát mozdulat megőrzi átöröklött és megszokott asszociációját lelki előzményével, és a „nézőben” rögtön kiváltja ennek a kapcsolatnak az érzését. Egy helyénvaló gesztus, egy hangban jól felépített színpadi dikció beleviheti a színészt abba az érzéállapotba, amely az életre keltett alakban el kell, hogy uralkodjék, amikor így mozdul és így beszél. A színész begyakorolta azokat a pályákat, melyek az egyes érzelmek és megnyilatkozási formáik között vannak. Könnyen megindul szemében a könny, mint ahogyan öklét is könnyen lendíti magasba, ha a haragot érzéltetni akarja. Ez azonban nem az ő személyes fájdalma és haragja, hanem azé az alaké, akit az elszemélytelenedés révén befogadott magába. (...)

Anélkül, hogy felvetettük volna a problémát: utánzás-e a színjátszás? – az eddigiek máris megfelelnek a kérdésre: nem! A színjátszás eredetében sem utánzás, ha megvannak is a maga természeti vonatkozásai, hanem egy magasabb létezési forma átélése. A totemisztikus népek állatait és az anyajogú kultúrák misztériumainak isteneit a költő alkotta alak váltja fel. A démont és félistent a felfokozott létintenzitású ember. Mert a drámahős – néhány naturalista dráma csekély kivételével – mindig sűrített és hatványozott életű ember. A színész tehát nem életet utánoz, hanem – ha már ezt a szót használjuk – azt a lényt, akit életre kell keltetnie. Nem a valóságot, hanem a benne élő istenképzet, démon, félisten vagy magába fogadott költő alkotta alak mását.

Németh Antal 1935 és 44 között a Nemzeti Színház igazgatója volt. Részlet a Színjátszás esztétikájának vázlata című tanulmányából, amely 1929-ben a Budapesti Szemleben jelent meg.

8

ELVESZETT ÉDEN

„Mindenkinek van számtalan meggyeskertje, attól függően, hogy életének éppen milyen szakaszában van. Ahogy haladunk előre az életünkben, ahogy öregsünk, ezek a »meggyeskertek« egyre tisztábban látszanak, elvesztésük egyre megrázóbb.” (Silviu Purcărete)

10

SZÍNÉSZNŐK, NE SÍRJATOK!

„Csehov eredeti szándékának megfelelően, aki nem akarta, hogy drámaízzanak a szövegeivel. Purcărete felfogása szerint sem tragédia a Meggyeskert. A próbák során sokat foglalkozunk a szereplők belső monológjaival. És ez nemcsak a megszokott színészi feladat... Csehov nagyon izgalmas szerző, engem még sosem untatott.” (Udvaros Dorottya)

15

PREMIER-PORTRÉ: BLASKÓ PÉTER

„Egy színházi előadás segít a nézőnek elválasztani a jót a rossztól. Megadja a reményt arra, hogy átjárja a néző lelkét... Ha ez sikerül, akkor az értékek pusztulása ellenére sem volt hiába az erőfeszítésünk.” (Blaskó Péter)

40

SZÍNHÁZ UTÁN

„Nágya Zelenyina a mamájával hazatért a színházból, ahol a Jevgenyij Anyegint adták. Bement a szobájába, gyorsan ledobálta ruháját, kibontotta a haját, s egy szál alsószyoknyában meg fehér hálókabátkában gyorsan asztalhoz ült, olyan levelet akart írni, mint aminőt Tatyána.” (Anton Csehov novellája)

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja
2019. február–március

Ingyenes időszaki kiadvány
VI. évfolyam, 6. szám

Főszerkesztő:
Kornya István

A szerkesztő munkatársa:
Görömbölyi László

Fotó:
Eöri Szabó Zsolt

Kiadó: Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.

Felelős kiadó:
Vidnyánszky Attila vezérigazgató

Arculat: Kónya Ábel
Korrektúra: Lukácsy György

Címlap:
Rátóti Zoltán az Egy ember az örökkévalóságnak
című előadásban (fotó: Eöri Szabó Zsolt)

Jegypénztár
1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
tel.: +36-1-476-6868

Nyitvatartás:
Hétköznap 10-18 óra, hétvégén 14-18 óra között,
illetve az előadások kezdetéig. Ha nincs előadás,
vasárnap zárva.

Jegyiroda
1061 Budapest, Andrássy út 28.
tel.: +36-1-373-0963, 373-0964, 373-0995

Nyitvatartás:
Hétköznap 10 és 18 óra között.
jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

www.nemzetisinhaz.hu

Nyomdai előkészítés:
Inform-Line Stúdió Bt.

Nyomda:
Crew Kft.

Megjelenik 10 000 példányban
Médiaajánlat: 30/508-4711
Lapzárta: 2019. február 15.

Az Isten ostora, a Körhinta, az Éden földön,
a Tóth Ilonka, A föltámadás szomorúsága,
az Egri csillagok
című előadások támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

8

12

20

27

32

38

- 7 **Premier – Meggyeskert**
Nagyon vigázz! // Csehov és a Meggyeskert
- 8 **Az elveszett éden nyomában //**
Silviu Purcărete
- 10 **Színésznők, ne sírjatok! //**
Udvaros Dorottya
- 13 **Ezer éveket öregedni //** Trill Zsolt
- 15 **Premier-portré**
„Meggyeskertem, csavargók földje” // Blaskó Péter
- 20 **Premier-galéria**
Egy ember az örökkévalóságnak
- 22 **Nézőpont**
Horkay Hörcher Ferenc:
A tiszta hang születése
- 23 **Osztoivits Ágnes: Átváltozások**
- 24 **Előadás-ajánló**
Pogánytánc // Caligula
helytartója // A gömbfejűek
és a csúcsfejűek // Hé, Magyar
Joe! // Othello // Isten ostora //
Perelj, uram! // Szigorúan tilos,
Drótos Jankó
- 32 **VI. MITEM**
Vidnyánszky Attila:
A hely, ahol...
- 34 **MITEM-előzetes**
- 36 **Fesztiválprogram**
- 38 **Elfeledett alakok**
Királynőket játszott... // Hettyey Aranka
- 40 **Színház-novella**
Anton Csehov:
A drámáról, Színház után
- 42 **Diákszínjátszók –**
Ádámok és Évák
- 43 **IV. Pajtaszínházi Szemle**
- 44 **Könyvajánló**
Csíksomlyói passió // Egy előadás zárándokútja
- 45 **A Nemzeti Színház hírei**
- 46 **Jelen/lét fesztivál**
Nemzetiségek a Nemzetiben // Csasztvan András
- 46 **Fesztiválprogram**
- 48 **Programajánló**
- 50 **Váltson bérletet!**
- 52 **Havi műsor: március**
- 54 **Folyóirat**
Szcenárium – február

Blaskó Péter, Udvaros Dorottya

Anton Pavlovics Csehov

Taganrog, 1860. január 29. – Badenweiler, 1904. július 7.

Nagyapja még jobbágy volt, az apja már kiskereskedő. Miután a vállalkozás tönkrement, 1879-ben a családot követve Moszkvába költözött, és orvosnak tanult (végzés után csupán másfél évig praktizált). Már egyetemi éve alatt bulvár- és vicclapokban publikált, többek között egyik leghíresebb novelláját, *A csinovnyik halálát*. 1882-től komoly lapok állandó szerzője lett, és kizárólag írásból élt.

1890-ben hosszú utazást tett a Szahalin-sziget fegyenctelepein. Hazatérése után a Moszkva melletti Melihovóba költözött, ahol újra orvosként is tevékenykedett. Itt íródott *A 6-os számú kórterem*, a szahalini útirajz és a *Sirály* is. Színházi pályafutása a *Sirály* csúfos szentpétervári bukásával kezdődött 1896-ban. Megismerkedett azonban az akkor alakuló Moszkvai Művész Színház vezetőivel. Ők mutatták be sorra sikerrel drámáit: a *Sirályt* (1898), a *Ványa bácsit* (1899), a *Három nővért* (1901 – ebben az évben vette feleségül Olga Knipper, a Művész Színház vezető színésznőjét) és a *Meggyeskertet* (1904).

Egyre súlyosbodó tüdőbaja miatt 1899-ben a kedvező éghajlatú Jaltába költözött. A *Meggyeskert* 1904 januári moszkvai bemutatója után az állapota egyre romlott, amin már a németországi gyógykezelés sem segített.

NAGYON VIGYÁZZ!

Anton Pavlovics Csehov és a Meggyeskert

„Egy vidám darabot szeretnék írni, amelyben maga az ördög is bukfcenct hány” – írta színésznő feleségének, Olga Knippernek a már nagybeteg Csehov, aki közel egy évvel a halála előtt, negyvenhárom évesen fejezte be a *Meggyeskertet*, talán legletisztultabb, mégis legtitokzatosabb darabját.

Ma már nehéz elhinni, de Csehov egész életét végigkísérte a drámáival szembeni kételkedése, bizonytalansága. Részben ezzel magyarázható, hogy a meglehetősen termékeny író mindössze hét nagyobb és hét egyfelvonásos darabot hagyott az utókorra. A szentpétervári Alekszandrinszkij Színházban 1896-ban bemutatott *Sirály* bukásába majdnem beleroppant, és nem is akart többé színművekkel foglalkozni. Tolsztoj, aki idősebb pályatársaként nagy szeretettel viszonyult a fiatal íróhoz, tömören fogalmazott: „Jó ember maga, Anton Pavlovics! De a darabjai mégiscsak rosszak”.

Csehov különleges színpadi nyelve, a *drámaiatlan dráma* a Moszkvai Művész Színházban teljesedhetett ki, ahol Sztanyiszlavszkij és Nyemirovics-Dancsenko forradalmian új megszólalási módot találtak, amelyben sokkal inkább az emberi lét „léggöke” vált hangsúlyossá, semmint a cselekvés. Csehov megfogalmazása szerint: „A színpadon legyen minden olyan bonyolult és egyúttal mégis olyan egyszerű, mint az életben. Az emberek ebédelnek, csak ebédelnek, de mindeközben beteljesedik a boldogságuk vagy összeomlik az életük.”

A Művész Színházban bemutatott darabok – *Sirály*, *Ivanov*, *Három nővér* – kiobbanó sikere okán a társulat és a rendezők szinte követelték Csehovtól az újabb szövegeket. „A színdarabodat úgy várják, mint a mennyei manmát” – írja a *Meggyeskert* kapcsán Csehovhoz írott levelében Olga Knipper. És amikor 1903 októberében a kézirat eljut a

társulathoz, kitörő lelkesedéssel fogadják: „Végül tegnap reggel, még ágyban voltam, mikor meghozták – írja levelében Csehov felesége. – Mihelyt borzongással fogtam és bontottam ki. Háromszor vetettem keresztet. Fel sem keltem addig, amíg fel nem faltam az egész darabot. Mobón faltam... Elolvastam és elszaladtam a színházba. Ott szerencsére felfüggesztették a próbát. ... Ha láthatnád volna mindazok arcát, akik a *Meggyeskert* felé hajoltak. Persze mindenki unszolt – olvassuk azonnal. Az ajtót kulcsra zártuk, a kulcsot kivettük és belekezdünk...” Maga Sztanyiszlavszkij táviratban gratulál Csehovnak, és zseniálisnak nevezi a darabot.

A színpadra állítás folyamata azonban nem volt zökkenőmentes, mivel Sztanyiszlavszkij koncepciója a drámaiságot hangsúlyozta, Csehov viszont a *Meggyeskert* hangvételét inkább a komédiában látta. „Nagyon vigyázz! Egyetlen felvonásban se vágj szomorú képet! Mérges lehetsz, de szomorú nem! Azok az emberek, akikben már régóta fészkel a bánat és hozzászoktak, csak füttyörésznek, és gyakran elméláznak” – írta Csehov a darab főszerepét próbáló feleségének.

Az ősbemutató 1904-ben, Csehov születésnapján óriási siker. Jelen van a szerző, hogy egyúttal írói munkásságának 25 éves jubileumát is megünnepelejk. Ez volt Csehov utolsó nyilvános szereplése, vagy talán inkább búcsúja a színháztól. „Mikor a harmadik felvonás után, halotthalványan, soványan ott állt az előszínpadon – emlékezett vissza Sztanyiszlavszkij. – Köhögése nem tudott csillapodni, közben fogadta a beszédeket és az ajándékokat: fájdalmasan szorult össze a szívünk. A nézőtérrel odakiáltottak: üljön le. De Csehov összeráncolta a szemöldökét, és állva maradt az egész hosszú, elnyújtott ünneplés alatt, amelyeket ő az írásaihoz jölelkűen kinevetett.”

KOZMA ANDRÁS dramaturg

Farkas Dénes, Ács Eszter, Blaskó Péter, Udvaros Dorottya, Szász Júlia, Katona Kinga

AZ ELVESZETT ÉDEN NYOMÁBAN

Silviu Purcărete rendező

Több évtizedes színházi pályafutása ellenére mindössze másodszor rendez Csehovot a román mester, Silviu Purcărete. Meggyeskertjét már csak ezért is nagy várakozás előzi meg. A sztárrendező a próbafolyamatról, a melodrámáról, és mindannyiunk meggyeskertjéről.

Nem ihlették meg eddig Csehov darabjai?

– Valóban, eddig Csehovtól csak a *Három nőért* rendeztem meg, több mint húsz éve a franciaországi Limoges-ban, a Le Théâtre de l'Unionban. Ihlet lett volna, de eltántorított, hogy annyi nevezetes Csehov-előadás van a világban, láttam én is párat egészen kiváló megoldásokkal, és óvakodtam beállni a sorba, versenybe szállni egy újabb variációval. Ez ugyanis az egyik legveszélyesebb csapda a rendezéskor: ha az ember versenyezni akar. A másik, ha a rendező mindenáron sikerre törekszik.

Mit gondolt, amikor a Nemzeti Színház részéről megérkezett a felkérés egy Csehov-darab megrendezésére? Miért a *Meggyeskertet* választotta?

– Nagy örömmel és teli szorongással vállaltam el ezt a felkérést. Ahogy a *Vihar* Shakespeare-nek, a *Meggyeskert* Csehovnak az utolsó darabja, amolyan művészi végrendelete. Kétségtelenül remekmű, a végről, a veszteségről, a kudarcról szól. Számomra az tűnik nagyon furcsának és érdekesnek, hogy Csehov úgy írta meg a darabot, hogy sohasem járnak a szereplők a meggyeskertben, néha látják az ablakból, de sohasem lépnek be a kertbe. Három felvonás a házban játszódik, a másodikban elmennek a zöldbe piknikezni egy rozoga helyre, egy régi temető mellé.

Ha ennél a meggyeskertnél nincs szebb Oroszországban, a szereplők miért nem oda ruccannak ki? Senki sem lép be a kertbe, mert oda nem is lehet belépni. Ezért nem azt keresem, mit jelképezhet a meggyeskert, hanem egy misztikus, megfoghatatlan helynek gondolom, amit nem akarok megnevezni.

Csehovot legtöbbször melodrámaként játsszák, pedig műveit komédiának írta meg. Ön miben látja a komikumot, esetleg a humort a drámáiban?

– A Csehov-játzásban sokáig a Sztanyiszlavszkij által elindított hagyomány volt az uralkodó, amit a pszichológiai realizmusra alapoztak, és úgy tudjuk, ez Csehovnak sem tetszett. A fordulatot Nyikita Mihalkov filmje jelentette, az *Etűdök gépzongorára*, amely a *Platonov* alapján készült. Ez már komédia volt, erőteljesen kidomborítva a darab teatralitását. A mi előadásunkban lesznek melodramai elemek, de a szó eredeti értelmében: dráma zenével, ugyanis lírai helyzetekben énekelni fognak a szereplők. Mert vannak a darabban olyan felfokozott érzelmekkel teli jelenetek, amelyek inkább egy zenei partitúrára hasonlítanak, ezt próbáljuk dalban megfogalmazni. Csehov humora amolyan sírva vigadunk formában működik: kacagunk, utána sírunk, de a sírást követően is mindig jön a nevetés. Humor, de szomorú.

„Mindenkinek van számtalan meggyeskertje, attól függően, hogy életének éppen milyen szakaszában van. Ahogy haladunk előre az életünkben, ahogy öregsünk, ezek a »meggyeskertek« egyre tisztábban látszanak, elvesztésük egyre megrázóbb.”

Silviu Purcărete a Meggyeskert próbáján

Ebben a pókháló finomságú csehovi világban hogyan tudja elkalauzolni a magyar színészeket? Hogyan halad a „work in progress”, ahogy ezt az első próbán mondta?

– Az első pillanattól kezdve együtt indultunk el a színészekkel a darab felfedezésére, mint amikor kinyitjuk az ajtót és belépünk egy új, ismeretlen házba. Csehov nyelvezte, építkezése valóban nagyon kifinomult, és emiatt bizony nem egyszer úgy érzem a próbák során, hogy szinte lehetetlen feladat elé állítja a szöveg a tolmácsot: egy orosz szöveget mondanak a színészek magyarul, miközben ugyanaz a szöveg bennem románul él. Minden erőfeszítés mellett bízunk kell abban, hogy a színészekkel végzett közös munka és nem a szó szerinti szöveg alakítja ki az előadás légkörét. Lépésről lépésre fedezzük fel a területet, gyújtunk fényt egy-egy szegletben. Meglátjuk, meddig jutunk el. Ezt jelenti a „work in progress”. Persze ebben a társulatban adott egy szereposztás, ami mutat bizonyos irányokba, de a próbákon mind együtt dolgozunk: a színészek, díszlettervező, zeneszerző, itt születik meg minden megoldás. A zene, amit a próbafolyamat alatt ír meg Vasile Șirli, az előadás fontos szerkezeti eleme, tartóoszlopa. Ugyanígy dolgozunk a térrel és jelmezekkel kapcsolatban is, Dragoș Buhagiar felhasználja és „felruházza” a próbán született gondolatokat.

Firszet nem egy idős emberre, hanem Trill Zsoltra osztotta, aki már játszott az ön operarendezésében, a *Tűzes angyalban* egy titokzatos néma szereplőt. Miért őt választotta erre a szerepre?

– Firsz a legtitokzatosabb szereplő, nincs kora, ezért sem az a lényeg, hány éves színészre osztjuk. A *Tűzes angyalban* annak idején Zsolt egy démoni figurát játszott, Firsz is hasonlóan mitikus szereplő. Nem tudhatjuk, hány éves, talán sokkal több, mint amennyi emberileg lehetséges. Négyszáz éves is lehet, akár egy bibliai alak.

Önnek van meggyeskertje, azaz egy lelki birtok, amit elveszített?

– Minden embernek van. Mindenkinek van számtalan meggyeskertje, attól függően, hogy életének éppen milyen szakaszában van. Ahogy haladunk előre az életünkben, ahogy öregsünk, ezek a „meggyeskertek” egyre tisztábban látszanak, elvesztésük egyre megrázóbb. A veszteség gyakran téma a drámairodalomban, elsősorban az utolsó művekben. Minden ember kivétel nélkül elveszített egy nagyon fontos dolgot: az édent. Az is egy kert volt, egy hely, amiről mindenki beszél, ahová vágyunk, de még senki sem lépett be oda. Elveszítettük, pedig sohasem voltunk benne.

Az interjút készítette:

KULCSÁR EDIT és LUKÁCSY GYÖRGY

Ács Eszter, Udvaros Dorottya, Blaskó Péter, Farkas Dénes

SZÍNÉSZNŐK, NE SÍRJATOK!

Udvaros Dorottya – Ljubov Andrejevna

Húsz évvel ezelőtt már játszotta a Párizsból hazatérő földbirtokost, ezúttal mégis úgy állt neki Ljubov Andrejevna alakításának, mintha először találkozna a szereppel. Udvaros Dorottya Csehov finomságáról és a próbafolyamat kellős közepén a közös munka ellentmondásos örömeiről.

Silviu Purcărete sajátos színházi víziójú rendező, a *Meggyeskertre* készsülve énekpróbákat is tartanak. Dalra fakadnak majd az előadásban? – Purcărete már az előző nemzetis rendezése, az *Ahogy tetszik* próbáit is alkotótársaival csinálta végig. Ezúttal is magával hozta a díszlet- és jelmeztervezőjét, valamint a zeneszerzőjét, Vasile Șirlit. A Shakespeare-előadásban is voltak dalok, gondolom, kettejük hosszú időre visszanyúló, közös munkájából fakad, hogy Purcărete nem akárhonnan vesz zenéket egy-egy jelenethez, hanem a saját zeneszerző alkotótársát kéri meg, hogy komponáljon. Ráadásul ezek nem pusztán kísérőzenék, hanem önálló dalok is, tehát ez fontos része Purcărete színházi nyelvének. Arra, hogy a *Meggyeskert*ben miért vannak zenék, a próbafolyamat jelen szakaszában még nem tudok válaszolni. Egyelőre azzal küszködöm, hogy az egyik monológom bizonyos sorait prózában, más részeit énekelve kell előadnom.

Melyik monológ ez?

– A harmadik felvonásban beszélget egymással Petya Trofimov és Ljubov Andrejevna, és igen felfokozott lelkiállapotban vannak. Ljubov Andrejevna egyszerre lekezelő és esdeklő, már várják, hogy mi történjék az árverésen: mi lesz a csodálatos meggyeskert sorsa, elveszítik az ősi birtokot, vagy még megtarthatják – szóval ez egy érzelmileg nagyon összetett és intenzív monológ. Komoly kihívás ez önmagában is, hát még félig énekelve...

Az *Ahogy tetszik*ben egyedüli női szereplőként ön alakította Jaques-ot. Könnyebben megérti Purcăretét a korábbi közös munka miatt?

– A Csehov-szöveg teljesen más, itt sokkal finomabb árnyalatok vannak, mint Shakespeare-nél. Csehov szövege pókháló finomságú... A próbák során pedig azzal is szembesülünk, hogy románul bizony egészen máshogy cseng egy-egy sor, mint a magyar fordításban. Ami románul komikus, előfordul, hogy a magyarban éppen az ellenkezője. Ez külön nehézséget okoz. Morcsányi Géza kiváló fordításával dolgozunk, ami egy modernebb nyelvezetet használ, ugyanakkor még így is sokszor kérjük Kozma András dramaturg segítségét, hogy egy-egy szövegrészt vessünk össze az orosz eredetivel. És akkor még ott van Purcărete román szöveggönyve. Nem könnyű ennyi nyelvi változaton keresztül szót érteni egymással, de reménykedhetünk benne, hogy a végén maga a játék átsegít bennünket ezeken a nehézségeken. Ahogy az *Ahogy tetszik* esetében is.

Eszébe jutott a mostani felkérésnél Bagossy László húsz évvel ezelőtti rendezése, amikor szintén Ljubov Andrejevna alakította?

– Azt az előadást sosem felejttem el, hiszen a Bárga Színház nyitóelőadása volt, erős emlék, nagy élmény marad számomra mindig is. Húsz év nagy idő, szerencsére egy Csehov-darab nem öregszik úgy, ahogy mi emberek viszont sokat tudunk változni... Újként tudok tekinteni a *Meggyeskertre*. Ráadásul Csehov nagyon izgalmas szerző, engem még

„Csehov nagyon izgalmas szerző, engem még sosem untatott. Az első Csehov-szerepem 1982-ben a Katona József Színház *A manó* című előadásában volt, amit Zsámbéki Gábor komédiaként rendezett meg. Hasonlóan tett Ascher Tamás is a *Három nővérrel*: vígjátéknak fogta fel. Csehov eredeti szándékának megfelelően, aki nem akarta, hogy drámázzanak a szövegeivel.”

Udvaros Dorottya, Szász Júlia

sosem untatott. Az első Csehov-szerepem 1982-ben a Katona József Színház *A manó* című előadásában volt, amit Zsámbéki Gábor komédiaként rendezett meg. Hasonlóan tett Ascher Tamás is a *Három nővérrel*: vígjátéknak fogta fel. Csehov eredeti szándékának megfelelően, aki nem akarta, hogy drámázzanak a szövegeivel. Színésznők, ne sírjatok! Purcärete felfogása szerint sem tragédia a *Meggyeskert*. A próbák során sokat foglalkozunk a szereplők belső monológjaival. És ez nemcsak a megszokott színészi feladat: feltérképezni, mire gondol egy-egy karakter, miközben mond valamit, hanem ennél ez esetben többet is keresünk. Purcärete például azt szeretné, ha az első felvonásban, miközben mi békésen fecsegvé leülünk kávézni azután, hogy öt év elteltével visszatértünk az orosz birtokra Párizsból, a mi jelenetünkkel párhuzamosan a ház több szobája is látható lenne – mintegy a ház belső monológjaként.

Ez olyan, mint az életben, ahol bizonyos dolgokat csak magunkban mondhatunk ki?

– Még magam is tapogatózom a próbák alatt, mi Purcärete szándéka, de én is valami ilyesmire gondolok. Merthogy néha nem azt mondjuk ki, amit valójában gondolunk, hanem ami elfogadott, vagy amivel elérhetjük a célunkat. Tehát valószínűleg a rendezőt sem a kimondott szó érdekli, hanem a szereplők állapota, mélyebb indítéka.

Ha minden gesztus kétértelmű, hogyan értelmezzük a *Meggyeskert* alaphelyzetét: azzal, hogy Ljubov Andrejevna hazatér Párizsból, valami véget ér, vagy valami elkezdődik?

– Sőt, Purcärete még ennél is merészebb a kérdésfeltevésben. Azzal hozott zavarba minket az egyik próbán, hogy nekünk szegezte a kérdést: mi van, ha a meggyeskert nem is létezik? Hanem csupán egy metafora, amiről a szereplők visszatérően beszélnek...A Gajevet alakító Blaskó Péter visszakérdezett: ha nem létezik a meggyeskert, hogyan árverezik el? Ha a kert csak a szereplők képzeletében él, mint a múlt elveszett szépsége, a gyermekkor ártatlansága, akkor mitévők legyünk azzal, ahogyan az ablakon keresztül fürkészik a kertet? Ljubov

Andrejevna-ként mondom: „Ó, gyerekkorom, ártatlanságom! Ebben a gyerekszobában aludtam, innen néztem a kertet, a boldogság velem együtt ébredt minden reggel, és a kert akkor is pont ilyen volt, semmit nem változott.” Ez nemcsak fizikai értelemben az enyém, hiszen ami szépség a gyermekkorban nekem adatott, azt nem veheti el tőlem senki, mert itt van bennem. Márpedig Csehovnál elárverezik a kertet. A próbafolyamat felénél tehát több a kérdőjel...

Hogyan viseli el színészként ezt a bizonytalanságot?

– Nehezen. De ahogy egy kedves pályatársam mondta egyszer, a színészet nem szanatórium. Ilyen időszakokban magam is bizonytalanabb vagyok, elejtek tárgyakat... Csak a próbákban bizakodhatunk, abban, hogy valahogy együtt, lépésről lépésre megtaláljuk egy-egy jelenet kulcsát. Ebben az állapotban talán az ad leginkább reményt, hogy nem vagyok egyedül.

Mindaz, amit elmond, kínlódás, gyötrellem, szenvedés. Mit lehet szeretni ebben a hivatásban?

– Purcärete eddig csak a *Három nővér*t rendezte, ez lesz a második Csehov-bemutatója, ráadásul ezúttal nem az anyanyelvén dolgozik. Ez tehát nemcsak számunkra, színészek számára, hanem neki is egy felfedezőút. A lehetőségek száma szinte végtelen. Ez amennyire kétségbeejtő is tud lenni, legalább annyira ébreszti fel a bennünk lévő játékkésztséget. Harmadéves főiskolás voltam, amikor életemben először dolgoztam Major Tamással. A *Téli regében* alakítottam Perdítát, akinek van egy szép virágmonológja. Előadtam az egyik próbán, a tanár úr nagyon megdicsért. Pár nap múlva újra ki kellett állnom a virágmonológgal, s én visszaemlékezve a sikeres megoldásra, újra elmondtam a begyakorolt módon. Irgalmatlanul kikaptam Major tanár úrtól. Összeomlottam, majd a próba végén odajött hozzám: „Amit tegnapelőtt csináltál, az ma már engem nem érdekel.” Nagy tanítás volt ez a részéről, ez egyszerre teher és szépség: a színészet nem mechanikus tevékenység, hanem játék. De ha játék, akkor öröm is.

Anton Csehov:

Meggyeskert

Fordította: Morcsányi Géza

Ranyevszkaja, Ljubov Andrejevna, földbirtokos – UDVAROS DOROTTYA ■
 Anya, a leánya – SZÁSZ JÚLIA e. h. ■ Várja, a fogadott leánya – ÁCS ESZTER ■
 Gajev, Leonyid Andrejevics, Ranyevszkaja bátyja – BLASKÓ PÉTER ■
 Lopahin, Jermolaj Alekszejevics, kereskedő – KRISTÁN ATTILA ■ Trofimov,
 Pjotr Szergejevics, diák – BORDÁS ROLAND ■ Szimeonov-Piscsik, Borisz
 Boriszovics, földbirtokos – SZARVAS JÓZSEF ■ Sarlotta Ivanovna, nevelőnő
 – SZÜCS NELLI ■ Jepihodov, Szemjon Pantyelejevics, könyvelő – RÁCZ
 JÓZSEF ■ Dunyása, szobalány – KATONA KINGA ■ Jása, fiatal inas – FARKAS
 DÉNES ■ Firsz, inas, 87 éves öregember – TRILL ZSOLT ■ Kecskés Alexisz e.
 h., Tar Dániel e. h.

Díszlet, jelmez: Dragoş Buhagiar // Zeneszerző: Vasile Şirli // Dramaturg:
 Kozma András // Ügyelő: Lencsés István, Géczy István // Súly: Sütő Anikó
 // Rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Rendező: SILVIU PURCĂRETE

mikor? hol?

Premier: március 2. – 19 óra • Nagyszínpad

„Lesz benne klisé is, a bot, a bicegés, mert ez segít a nézőnek és nekem is. Ugyanakkor szeretném, ha az én Firszem más lenne, egyéni. Ezt pedig csak úgy tudom elérni, ha magam találom meg azt az öregségben, ami izgalmas, megragadó.”

EZER ÉVEKET ÖREGEDNI

Trill Zsolt – Firsz

Firsz, inas, 87 éves öregember – áll a színlap alján. Mellette egy név, a 46 éves Trill Zsolté. Hogyan lesz a középkorú színészből aggastyán? Miként ragadhatók meg a mitikus öregedés rejtelmek?

– „Botjára támaszkodva, sietősen átmegy a színpadon Firsz, aki kiment Ljubov Andrejevna elé; ősrégi libériát és cilindert visel, valamit motyog magában, de egy szavát sem lehet érteni” – így ismerjük meg a szövegkönyv alapján Csehov *Meggyeskertjének* talán legkülönösebb szereplőjét. Firsz a hagyományos értelmezések szerint olyan, mint maga a kert. Szinte némán jelképezi a szereplők, talán Oroszország, talán az egész világ elmúlását. Éppen metaforikussága, jelképes jelenléte miatt szeretik tágan, szabadon értelmezni az ő szerepét a rendezők. Általában idősebb színészre osztják, de nem egyszer előfordulnak ettől eltérő értelmezések. Zsótér Sándor például hat éve az Örkényben nem is férfiszínésszel, hanem Békés Italával játszatta el az öregember szerepét.

– Színészként először 2010-ben találkoztam Purcăretével, amikor a debreceni Csokonai színházban vitte színre Prokofjev *A tüzes angyal* című operáját, amiben én alakítottam az egyetlen néma szerepet. Ott ismertem meg az ő karakteres rendezői világát, ami csupa sötétség és fény. Különös feladat volt egy operában színen lenni. Ha a *Meggyeskert* esetében nem leszek is végig a színpadon, hasonlóan látomásszerű jelenlétet sejtet Firsz szerepe. Ő maga is erre az időtlenségre erősít rá a megszólalásaival: „Régóta élek már. Asszonyom apja még a világon se volt, amikor engem már ki akartak házasítani...”

– Az idős ember alakját több mintából kell kikevernem. Lesz benne klisé is, a bot, a bicegés, mert ez segít a nézőnek és nekem is. Ugyanakkor szeretném, ha az én Firszem más lenne, egyéni. Ezt pedig csak úgy tudom elérni, ha magam találom meg azt az öregségben, ami izgalmas, megragadó. Silviu Purcărete szerint Firsz olyan a *Meggyeskert*-ben, mintha mindig is itt lett volna. Nem egyszerűen öreg, hanem álom és valóság, lét és nemlét határán áll. Angyali figura, akit ugyanakkor úgy kezelnek a többiek, mint egy régi bútordarabot. Ezt a kettősséget kell megformálnom. Egyszerre kell hétköznapi öregembernek lennem, és háromezer éves aggastyánnak.

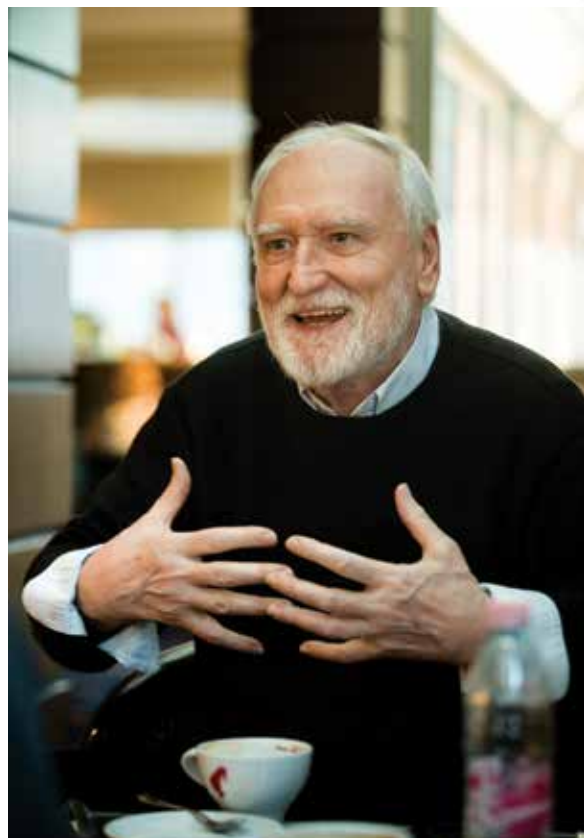
Az interjút Udvaros Dorottyaival és Trill Zsoltal készítette: LUKÁCSY GYÖRGY

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Az ügynök halála – Willy Loman szerepében
Bánsági Ildikóval és Nagy Márkkal

„Egy színházi előadás segít a nézőnek elválasztani a jót a rossztól. Megadja a reményt arra, hogy átjárja a néző lelkét, és másként áll fel a székéből, mint ahogyan az előadás előtt leült. Ha ez sikerül, akkor az értékek pusztulása ellenére sem volt hiába az erőfeszítésünk.”

„MEGGYESKERTEM, CSAVARGÓK FÖLDJE”

Blaskó Péter a gyerekkor örökségéről, a jó és a rossz elválasztásáról, a borotvaélen egyensúlyozó színésről és a szürreális táj valóságáról

Egykori miskolci szerepéhez tér vissza Blaskó Péter azzal, hogy ő alakítja Gajevet a Meggyeskertben. Igaz, most már sokkal megértőbb Csehov múltba révedő „óriáscsecsemőjével” szemben, mint amilyen a nyolcvanas években volt. Mert mindannyiunknak megvan a magunk elveszett paradicsoma. Blaskó Péteré egészen meglepő helyen van.

Az elmúlt hetekben többször láthattuk egy könyvvel a kezében, címlapján a legendás pályatárssal, Mensáros Lászlóval. Azért vette elő az ő emlékiratait, mert Mensáros is játszotta már Gajevet?

– Ha jól tudom, színpadon nem, csak tévéfilmen, Esztergályos Károly 1979-es rendezésében alakította Gajevet. De a kötet nem erről, hanem Mensáros híres Arany János-estjéről szól.

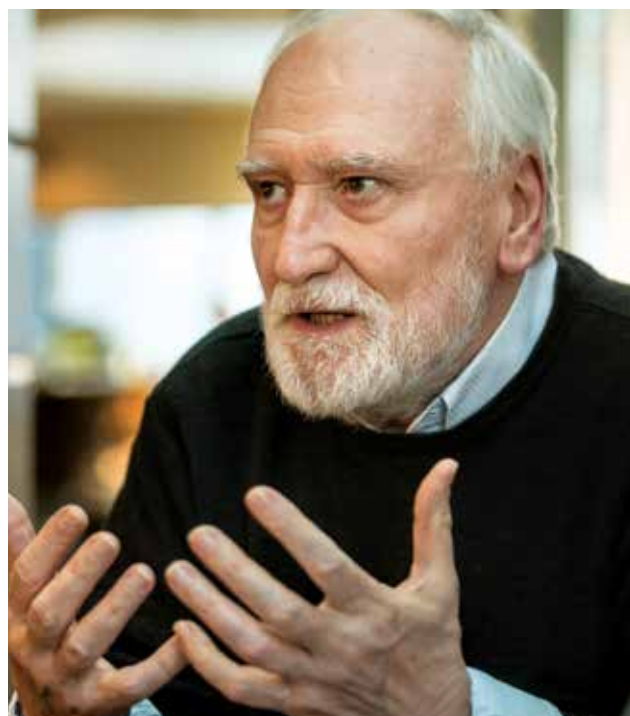
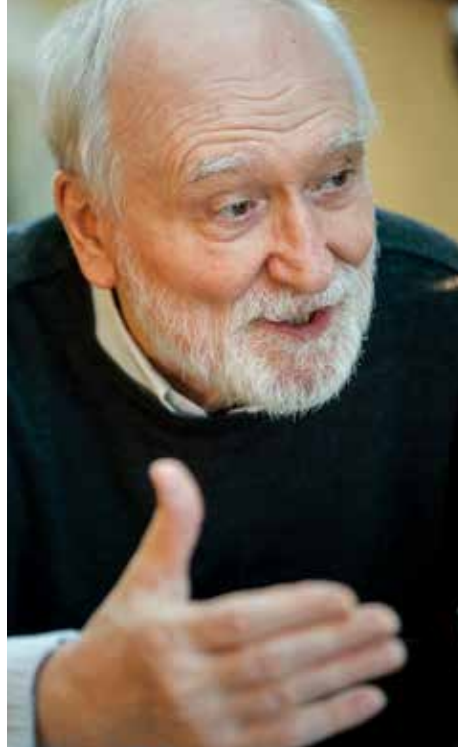
Akkor itt a közös pont kettejük között: Kovács Ákos 2017 szeptemberében mutatta be a Nemzetiben Arany-estjét, amelyben ön volt a költő hangja. Arany vagy Mensáros emléke miatt olvasta inkább a könyvet?

– Mindkettő benne van, Ákos estjében amolyan narrátor voltam, igaz, újra fel kellett vennünk az általam felolvasott szövegeket, mert kicsit „rádióbemondós” lett, és Ákos arra kért, hogy személyesebb, Arany

János-osabb legyen a hangom. Végül is a nézői visszhangokból ítélve, jól sikerült az est. De ez természetesen elsősorban Ákos érdeme, én csak keretbe foglaltam, Arany Jánost megidézve az esten.

Mensáros Lászlóhoz milyen személyes élmény fűzi?

– Közös színpadi élményem sajnos nem volt vele. Illetve egy kicsi, de számomra emlékezetes mégiscsak: 1968-ban kezdtünk el főiskolásként statisztálni színházaknál. Én a Madáchhoz kerültem, ahol akkor mutatták be Illyés Gyula *Kegyenc* című művét, amelyben Mensáros játszotta Petroniust. Vámos László rendezésének végén volt egy tömegjelenet, amelybe mi, hallgatók is beszaladtunk, és volt talán ha három mondatom – amelyeket viszont neki mondhattam. Harmadéves hallgatóként már az nagy élmény volt, hogy olyan színészóriásokkal jöhettek be a

színpadra, mint Pécsi Sándor vagy Gábor Miklós. Persze minden próbán elmondtam a magam néhány mondatát, de sosem kommentálták. A bemutatón – miközben mondtam a szöveget – Mensáros barátságosan a vállamra tette a kezét, és a gesztusában nyugtatást és biztatást éreztem. Nagyon jólesett, és egy kicsit fel is oldott a kedvességével.

De azért később is találkoztak?

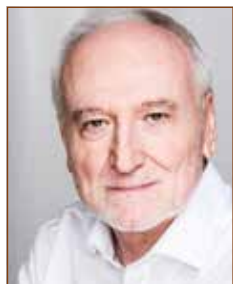
– Persze összesodort még bennünket az élet, de a legmaradandóbb színházi emlékem Mensáros Lászlóval kapcsolatban mégis a *XX. század* című önálló estje, amelyet 1965-től adott elő. Ebben fantasztikusan szerkesztette egymás után a különböző irodalmi szemelvényeket, utalásokat. A nézők valósággal zárandokoltak ezekre az estekre. Olyan volt, mint egy pap: nyugodtan állt egy pulpitus előtt, és csak időnként, a rá jellemző eleganciával nézett bele a lapjaiba, és egészen magával ragadó módon mondta egymás után a verseket és a prózai szövegeket. Mensáros valóban műfajt teremtett ezzel.

Térjünk vissza Csehovhoz! Mikor találkozott először az orosz szerzővel színpadon?

– Meglehetősen korán, hiszen a főiskolai vizsgaelőadásunk az egyik osztályfőnököm, Vámos László által rendezett *Három nővér* volt, amelyben az öreg katonaoorvost, Csebutikint játszottam.

Ebben az előadásban is kísérletet tettek az úgynevezett csehovi komédia felmutatására?

– Igazából előfordult olyan, hogy nevettek a nézők, és bizony Csehovnál sok tekintetben érzi azt a színész, hogy borotvaélen egyensúlyoz, de Vámos tanár úr részéről biztosan nem volt cél a komédia. Nem is valószínű, hogy ezt az írói szándékot ennyire komolyan lehet venni. Már Sztanyiszlavszkij sem tudta a *Sirály* esetében, Csehov a hatalmas siker ellenére dühöngött is, hogy milyen drámai, szomorúságos, melankolikus előadást csináltak a komédiájából. A mi mostani *Meggyeskertünk* is valahol ott egyensúlyoz komédia és szomorújáték, álom és valóság,

Blaskó Péter

Kossuth- és Jászai-díjas, érdemes művész, a Nemzet Művésze. 1970-ben a Nemzeti Színházban kezdte a pályát, majd egy évadnyi kecskeméti megszakítással 1974 és 1987 között a Miskolci Nemzetiben játszott. Tagja volt a budapesti Katona József Színház társulatának (1987–1994), volt szabadúszó, majd Veszprémbe és a Vígszínházba szerződött. 2002 óta a Nemzeti Színház társulatának tagja.

Számos mozifilmben és tévéjátékban is szerepelt. Filmes pályafutásának első jelentősebb állomása a *141 perc egy befejezetlen mondatból* (1974). Játszott továbbá a *Dögkeselyűben* (1982), a Kabay Barna–Gyöngyössi Imre rendezte, Oscar-jelölésig jutó *Jób lázadásában* (1983), a *Roncsfilm*ben (1992), a *Sose halunk meg* című mozifilmben (1993) és a *Hídemberben* (2002) is.

A 2018/19-es évadban a *Meggyeskert* mellett *Az ügynök halála*, a *Házasság Palermóban*, a *Csongor és Tünde* és az *Othello* című előadásokban látható.

lét és nemlét határán. A próbák során sokszor beszélgetünk arról Silviu Purcărete rendezővel, hogy Csehov kertje talán nem is valódi gyümölcsös, hanem afféle szürreális táj. Valami elmúlnak, szépnak a jelképe, aminek már csak a romjai maradtak meg. Lehet, hogy a kertnek is már csak az emléke szép. A Kristán Attila által alakított Lopahin képviseli a gyakorlatias szellemet: ő mindezzel az értékkel mintha nem is foglalkozna, hiszen kizárólag a területet tartja csak valamire, ezért ösztönzi folyton a tulajdonost, a Párizsból hazatérő Ljubov Andrejevna – akit Udvaros Dorottya alakít –, hogy árverezzék el. Mit törődik ez a jobbagyból lett gazdag kereskedő azzal, hogy ez a gyönyörűséges kert része a családi legendáriumnak, sőt még lexikonba is bekerült?

Maga a meggyeskert is a lét és nemlét határán billeg?

– Gajev Ljubov Andrejevna bátyja, aki nyugdíjas éveit ezen a vidéki birtokon kényszerül élni. Vajon valóban magam előtt látom a meggyeskertet, vagy csak egy kép jelenik meg az emlékeimben, amikor kinézek az ablakon? – ez bizony kérdés. Így szólok a húgomhoz: „Tiszta fehér a kert. Nem felejtetted el, Ljuba? Ez a hosszú sétány itt megy egyenesen, egyenesen, mint egy kihúzott szalag, éjszaka ragyog a holdfényben. Emlékszel rá? Nem felejtetted el?” A második felvonásban a szereplőink kimennek piknikezni egy romos kis temető közelébe. Okkal merül fel a kérdés: ha tényleg, úgy értem, fizikailag, valóságosan is létezik a gyümölcsös, vajon miért nem a fehérén vakító, gyönyörű meggyeskertbe mennek a temető helyett? Ott lebegnek ezek a kérdések. De a lényeg, hogy valami itt romlik és pusztul... Márpedig ennek elsősorban fájdalma és nem humora van.

Ismerős érzés lehet, hiszen korábban már megformálta Gajev szerepét.

– Amikor 1986-ban, még fiatalon játszottam Gajevet Miskolcon jóval kevesebbet tudtam erről a szerepről, ezekről a kérdésekről. Még vitánk is volt Csiszár Imre rendezővel a szereposztásról, mert akkoriban

Lopahint közelebb éreztem magamhoz. Most már kicsit rezignáltabban nézem Gajevet, aki azon kesereg, hogy nem vele „történt meg” az élet, hanem másokkal. Több már a megértés bennem iránta.

Talán ezért is osztotta önre két éve Csiszár Imre Willy Loman szerepét *Az ügynök halálában* itt, a Nemzetiben?

– Loman is valamiképpen a múltban ragadt figura, ahogyan Gajev. Kettejük megrekedtsége között mégis hatalmas különbség van. Loman kiszolgált ember, az életút végére ért, megfáradt férfi. Gajev pedig egy óriáscecsemő, aki – bár már 51 éves – még mindig öltöztetik.

Könnyű 51 éves embert játszania?

– A *Meggyeskert* rendezője, Silviu Purcărete is viccel a szöveggel, mert azt mondta, hogy Gajev is homályosan fogalmaz a korával kapcsolatban: „én meg már ötvenegy éves *múltam*”. Ebben a tréfás értelemben ez persze rám is igaz. A lényeg, hogy Gajev egy idős ember, akit egy még idősebb szolga, Firsz öltöztet. Aki számára amolyan dajka. Állandóan szemmel kell őt tartani, vesz-e kabátot, ha kimegy a hidegbe – akár egy gyereket. Loman ezzel szemben lehet, hogy a múltban él, de fáradhatatlanul cselekedni akar. Vagyis aktív, még akkor is, ha ez az akarás olyan, mint amikor kinyomjuk a kuplungot, és megnyomjuk a gázpedált. Nincs értelme, de talán éppen ez az, ami együttérzést vált ki belőlünk. Mert van ebben a nagy akarásában valami üresség is, hiszen – én már abban a korban vagyok, hogy tudhatom – az embernek egy idő után rá kell eszmélnie, hogy elmentek az évek, és már

Házasság Palermóban – Györgyi Annával és Bánsági Ildikóval

más szerep vár ránk. Loman viszont nem tud leállni. Ez a tragédiája. Ráadásul a két karakter helyi értéke is más. Lomané intenzív alak, aki előreviszi a dolgokat, még ha értelmetlenül is. Gajev passzív, múltba révedő, sodródó.

Blaskó Péter számára a múlt a jelenig tart, hiszen Csiszár Imre, aki három évtizede azt a régi Gajevet rendezte Miskolcon, nemrég Lomant instrualta itt a Nemzetiben. És a kettő között számos előadásban dolgoztak együtt.

– Imrével életünk meghatározó időszakát, pályakezdésünk jó néhány évét éltük át együtt az akkor nagyon izgalmas művészi műhelynek számító miskolci színházban. Amikor mi a *Meggyeskertet* próbáljuk, Imre velünk párhuzamosan az *Egy ember az örökkévalóságnak* című drámát rendezi itt, a Nemzetiben. Ebben egy másik nagy miskolci partnerem, Timár Éva is szerepel. Hogy csak egy példát említsek akkori közös munkáink közül: amikor én Gajev voltam az akkor *Cseresznyés kert* címen játszott darabban, Éva a húgomat, Ranyevszkáját alakította. Miskolcra tehát mindig nagy örömmel tekintek vissza, talán nem is kerülhettem volna jobb helyre akkor, fiatal éveimben.

Önnek van meggyeskertje?

– Reméljük, hogy az előadásunk közönsége megtalálja a maga meggyeskertjét, miközben mi a sajátunkat építjük a színpadon. Csehov meggyeskertje egy olyan befejezett múlt, amihez már nem tudunk visszanyúlni, mégis él bennünk. Ellentmondásos viszony ez. Ha visszamegyek gyermekkorom helyszíneire, hamar rátalálok. Nemrég készítettem velem egy epizódot a *Szerelmes földrajz* című műsorban, s Hollós László szerkesztő éppen arra kért, hogy menjünk vissza ezekre a számomra meghatározó, régi helyszínekre. A VIII. kerületi Mátyás tér környékére kalauzoltam őket. A Tavaszmező utca és a Koszorú utca

sarkán álló pléhkrisztus például belevésődött az emlékeimbe. Ezek az Ady-féle Krisztus-kereszt az erdőn nagyvárosi változatai. Csodák csodája, de ezeket még a Rákosi-korszakban sem bántották, nálunk is megtúrták ezt a szent sarkot, és a kereszt tövében mindig volt friss virág. A házunk kicsi udvarán rohangu a két testvéremmel, az a környék volt számunkra a mindenség – gyermeki képzeletünk nagy prérije. Egészen 11 éves koromig ott éltünk.

Pedig Blaskó Pétert inkább konzervatív, budai polgárnak gondolnánk, és nem józsefvárosi vagánynak...

– Ráadásul a VIII. kerületből Angyalföldre költöztünk! Annak is a csavargók által kedvelt részére: a Csavargár utca és a Fiastyúk utca környékére – csak a korhangulat miatt teszem hozzá, hogy utóbbi utcát akkoriban a keletnémet munkásmozgalmi vezér után Thälmannnak hívták. Épült ott egy műtermes ház, és festőművész édesapám – tekintettel a három gyerekre – kapott benne egy lakást. Az alsó traktusban szobrászok éltek, a felső két emeleten festők és grafikusok. Ebben a „művészömbbön” nőttem fel, s csak akkor költöztem el, amikor meg-nősültem és Miskolcra szerződtem. Ott aztán már új életet kezdtünk. Visszatérve a *Szerelmes földrajz*hoz és az én meggyeskertemhez: édesanyám szüleivel töltöttem a nyarakat Dunabogdányban, és a pesti utcák után az aztán tényleg édeni helyszín volt számomra.

„Művészömbbön” nőtt fel – így aztán nem csoda, hogy a két testvére is művész lett.

– János bátyám édesapánk nyomdokaiba lépett, hiszen szobrász lett, Balázs öcsém pedig hozzám hasonlóan a színház világának szerelme-se, az egri Gárdonyi Géza Színház igazgatója. Ironikus, de ebben az értelemben tényleg működött az angyalföldi művészkeltető. Amilyen szomorú tud lenni az a környék, annyira derűs ez az emlék.

A helység kalapácsa – Rácz Józseffel és Ráczkevei Annával

Kicsit mintha megint Csehovról beszélne. Miben rejlik az ő derűje?

– A Katona József Színházban 1990-ben játszottam Vojnyicvet a *Platonov*-ban. Az előadás negyedik felvonásában van egy drámai jelenet, amelyben mindenki a saját érdekeiért küzd. Igazi nagy jelenet: Básti Juli, Udvaros Dorottya, Balkay Géza és Máté Gabi – így gyűrtük ott egymást nagy bőszen. Amikor Párizsban bemutattuk, ezen a drámai jeleneten nevettek a nézők a legtöbbit, és Ascher Tamás rendező rettentő boldog volt ettől a nézői reakciótól: „Na végre, nevetnek Csehovon!” Máig sem tudom, hogyan alakult így, de kétségtelenül úgy formáltuk meg a jelenetet, hogy azon nevetni kellett. Valahogy így működhet ez: nézőként minden szereplő igazát megértem, de ennyiféle igazságon már nem lehet nem nevetni! Pedig Csehovnál mindenki vesztes...

Többről szól ez, nemcsak Oroszországról?

– Valami romlik itt, erodálódik, sorvad... Mint amikor egy régi szöveget nézünk, s még látszik a múlt szépsége: az aranysszál, de valahogy kopik már az egész. S bár itt-ott rojtosodik, valamit még mindig képvisel. Valami méltóságot, értéket. Ezeknek a régi értékeknek a hanyatlását nézzük végig. Édesapámnak, Blaskó Jánosnak van egy festménye, éppen ez a címe: *Erőzió*. Azt ábrázolja, ahogyan egy népművészeti szöveget kezd eltűnni, elkopik, szétfoszlik. Furcsa pusztulását fájdalommal nézzük. Ebben érezhetünk együtt Gajevvel és Ranyevszkájával. Míg Lopahin pusztán négyzetmétereket lát, ők gyerekszobát. Minőségi különbség! Ezért kiált fel Ljubov Adrejevna: „Nézzétek, szegény mama ott megy a kertben... fehér ruhában!” Mert ő tényleg látja, még ha a többiek káprázatnak tartják is. Az előadás vége felé, amikor már szinte mindent elvesztettek, akkor idéz fel Gajev egy képet: „Emlékszem, amikor hatéves voltam, pünkösdkor ebben az ablakban ültem, és néztem, ahogy apám ment a templomba...” Hát melyikünknek nincs ilyen ősemléke? A földidézett múlt maga a meggyeskert.

Családi kérdés – Söptei Andreával

Ez nem Blaskó Péter élettémája?

– Élettéma, hitvallás, ars poetica – nagy szavak ezek, de kétségtelen, hogy sokszor gondolkodom rá, hogy amikor elkezdtem a pályafutásomat, teljesen más társadalmi értéke volt a színészetnek. Akkoriban az emberek útra keltek, hogy lássanak egy-egy alakítást. Meg kellett nézni Darvas Ivánt az *Egy örült naplójában*, Latinovitsot Örkeny *Törékjében* és a *Ványa bácsiban*, Sinkovitsot a *Mózesben* vagy a *VII. Gergejben*, és természetesen Gábor Miklós *Hamletjét*. Ma – ha van is ilyen egyáltalán – legfeljebb eseti. Egy jelentős alakítás mindig megfogalmaz valamit az emberről, amivel lehet együttmenni az előadás alatt, közösséget érezni vagy éppen vitatkozni. Egy színházi előadás segít a nézőnek elválasztani a jót a rossztól. Megadja a reményt arra, hogy átjárja a néző lelkét, és másként áll fel a székéből, mint ahogyan az előadás előtt leült. Ha ez sikerül, akkor az értékek pusztulása ellenére sem volt hiába az erőfeszítésünk. Persze akad olyan pályatárs, aki mint a huzat, bejön a színpadra, és máris azt hiszi, hogy színész. Nagyon sok örömet ad, ha elhivatott színészkollegát látok, akiben hivatástudat és szakmai igényesség van.

LUKÁCSY GYÖRGY

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Robert Bolt

Egy ember az örökkévalóságnak

Fordította: Vas István

Morus Tamás – RÁTÓTI ZOLTÁN ■ Thomas Cromwell – SCHNELL ÁDÁM ■ Norfolk herceg – TÓTH LÁSZLÓ ■ Alice More – SÖPTEI ANDREA ■ Margaret More – BARTA ÁGNES ■ Richard Rich – NAGY MÁRK ■ Hétköznapi ember – BAKOS-KISS GÁBOR ■ Wolsey bíboros – BODROGI GYULA ■ A király (VIII. Henrik) – FEHÉR TIBOR ■ William Roper – BERETTYÁN NÁNDOR ■ Chapuys, spanyol követ – RUBOLD ÖDÖN ■ Egy asszony – TÍMÁR ÉVA m. v. ■ Cranmer, cantembury érsek – CSURKA LÁSZLÓ ■ Chapuys titkára – HERCZEGH PÉTER

Díszlet: Szlávik István // Jelmez: Szakács Györgyi // Dramaturg: Kulcsár Edit // Ügyelő: Kabai Márta // Súlyó: Gróf Kati // Rendezőasszisztens: Kernács Péter

Rendező: CSISZÁR IMRE

mikor? hol?

PREMIER: 2019. február 16. • Gobbi Hilda Színpad

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

EGY EMBER AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGNAK

Morus Tamás, a lordkancellár nem a királlyal, VIII. Henrikkel szemben lép fel, hanem a társadalmi normáktól tér el. Az árral szemben úszik. Azt mondja, hogy ha felesküdtem valamire – a Róma iránti hűségre –, azért kiállok mellette még akkor is, ha ez éppen nem olyan népszerű, sőt veszélyes, és az életemmel fizetek meggyőződéseimért. Az *Egy ember az örökkévalóságnak* izgalmas tárgyalótermi dráma, amelyben a nézőtér esküdszékké válik, és a közönség is meghozza a maga ítéletét.

CSISZÁR IMRE rendező

Kortárs magyar dráma ősbemutatójáról hírt adni mindig öröm. Örömmel jelentem hát, hogy egy fiatal, s engedtessek meg, hogy hangsúlyozzam, íróno mutatkozott be a világot jelentő deszkákon. Döbrentei Saroltának (1973) tudomásom szerint a *Sára asszony* az első egész estés műve. Vidnyánszky Attila mint igazgató és mint rendező jó érzékkel hallotta meg benne az oly ritka értéket, a tiszta hang keresését, az írói intonáció hitelességét. S e kicsit még fátyolos, de tiszta hang hatására bizalmat szavazott a műnek a színpadi bemutatkozásra.

A *Sára asszonnal* Döbrentei Sarolta azt a pszichológiai hitelességű, nemzeti sorskérdéseket felvállaló morális színházat folytatja, amelyet a félműltből Németh László vagy Sütő András nevéhez köthetünk. Hangelatában pedig Kemény Zsigmondhoz vagy Szilágyi Istvánhoz kapcsolhatjuk. Egy asszony sorsán keresztül próbálja megmutatni a 19. század elji mezővárosban élő magyar népesség küzdelmes életét, a hit összetartó erejét, egy házaspárnak a családért, utódért vívott, már-már istenkísértő kitarással vívott harcát. Nem véletlenül viseli a mű címe az asszony nevét: ő az, aki pokoljárása után képes lesz kihordani és élve megszűlni, majd felnevelni fiúgyermekét.

Am a történet vége az igazi meglepetés. A nyolc gyermekét eltemető Sára asszonyról kiderül, hogy nem mást, mint Arany Jánost hordta ki hősiességgel. Ezzel pedig a történet egyfelől az eleve elrendelés református tanításának különös felhangját kapja, másfelől a magyar irodalom eleven véraramába tud becsatlakozni, az íróelőd előtt tisztelegve.

A darab nem tesz mást, mint hüén bemutatja egy író születésének körülményeit. Arany így örököltette meg Gyulai Pálnak írt levelében saját születése történetét: „...apám kevés földdel s egy kis házban bíró földműves volt. (Apám György, anyám Megyeri Sára). Szüleim már mindketten öregek, mikor születtem, s én egyetlen fiuk, amennyiben legidősebb leányuk már régóta férjvel vala, nálam annyival korosabb, hogy első gyermeke velem egykorú, a többi számos testvéreim pedig, kik közül én egyet sem ismertem, elöttem mind elhaltak. Így hát én valek öreg szüleim egyetlen reménye, vigasza; szerettek is az öregség minden vonzalmával, mindig körülben tartottak, s rendkívül vallásosak lévén, e hajlam rám is korán elragadt: az ének és a szentírás vonzóbb helyei let-

„Sára asszony törékeny, de megtörhetetlen alakját, akit Söpte Andrea formált meg, kiemelkedő művészi erővel és szépen. A számos díjjal kitüntetett színésznőről eddig is tudni lehetett, hogy tehetséges, de ez az alakítása a legnagyobbak közé emeli, egyenest oda, Töröcsik Mari közelébe.”

Horkay Hörcher Ferenc

A tiszta hang születése

tek első tájja gyöngye lellemnek, s a kis bogárhátú viskó szentegyház volt.” Bár 2017-es Arany-monográfiájában Szilágy Márton hangsúlyozza, hogy az armalista, tehát nemesi címmel rendelkező családból származó költő „önmeghatározását etikai paraméterek és érzelmi azonosulás alapján adta meg”.

Az előadás nem csak ebben a szabad döntésében követi híven a költőt. A szülői ház belsejét is alázattal, de nem mechanikusan lekövető színpadon (díszlet: Székely László) Vidnyánszky nagyon visszafogottan bánik a rá egyébként sokszor jellemző művészi fogásokkal. S jól áll a darabnak ez a puritán, naturalista jegyeket is felmutató előadásmód: a fekete sok-sok árnyalata tud megelevenedni így. Az apa egy fából faragott figuráját (Szarvas József) jól ellensúlyozza, s egyensúlyozza ki Sára asszony törékeny, de megtörhetetlen alakja, akit Söpte Andrea formált meg, kiemelkedő művészi erővel és szépen. A számos díjjal kitüntetett színésznőről eddig is tudni lehetett, hogy tehetséges, de ez az alakítása a legnagyobbak közé emeli, egyenest oda, Töröcsik Mari közelébe. Az ő Sára asszonya kemény, de változni képes személyiség, aki lázad, ha igazságtalanságot vél felfedezni Isten akaratában, mégis megtörhetetlenül hűségos, hitben és házastársi kötelékben egyaránt.

De ne áruljak zsákbamacskát: az Arany-szülők szívszorító története nem fullad tragédiába. Már az előadás közben is akadnak emelkedett pillanatok, amikor „szó bennszakad, hang fennakad, lehellet megszegik”. Am a közönséget csak a végső pillanat tiszta öröme szabadítja fel a végig érzékelhető nyomás alól, s engedi együtt örülni a nehéz sorsú hősökkel. Ekkor eloldódik az előadás az Aranyballadák hangulatától, s helyette a *Családi kör*

meghitt világát választja inkább, amit a nézők az igazi színházi eseménynek kijáró hálás tapssal köszönnnek meg.

a szerző esztéta, az MTA Filozófiai Intézetének igazgatója, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora

„Az előadás másik csodája Szarvas József, a férj, György szerepében. Neki szinte szavak nélkül kell bizonyítania, hogy osztozik felesége mély fájdalmában, és megérti az asszony kitöréseit. Mindvégig tudatában van, hogy Isten ezt a nőt neki teremtette...”

Osztoivits Ágnes

Átváltozások

A színpad közepén egy fekete ruhás parasztasszony fát hasogat. A nézőtér reszket, nehogy a nagy erővel és indulattal lecsapó balta félrehordjon, kezét-lábat sebezzen. Senkinek nem jut eszébe, hogy ez a kemény, kétségbeesett idős nő nemrég gyönyörű Emilia volt az *Othello*-ban, tüneményes, törekeny Melinda a *Bánk bán*-ban, szívet igéző Roxane a *Cyranóban*. Most a drámaíróként debütáló Döbrentei Sarolta darabjának címszereplője. Sára asszony túljár a negyvenen – ami a 19. század elején igazán nem a női kiteljesedés időszaka –, de még termékeny. Most temette el hatodik gyermekét. És hamarosan halva szüli meg a hetediket.

Mai eszünkkel úgy véljük, az Úr még a bibliai Jóbra sem mért ekkora csapásokat. Érthető, de még mennyire érthető, hogy Sára a miértre keresi a választ. Mindenkit megvádol, aztán eszébe jut, talán ki kellene engesztelnie a nyilván haragvó Urat. Olvasni tanul, hogy jobban elmélyedjen a *Bibliában*. Hátha így meghallgatja a Teremtő. Megszállottan takarít a parókián, hátha... A halva született kisgyerek után elfogadja a lelkész nagyvárosi unokaöccse által felkínált könyvet, mely tudományosan bizonyítja, hogy Isten nem létezik, tehát nem kell vele alkudozni. Sára egy pillanatra meginog, aztán félrehajítja a vaskos kötetet. Mi lenne, ha lemondana a következő gyerekről, ha örökbe adná? Végül győz a hit, az anyai ösztön, a hitvesi szerelem: Sára világra hozza nyolcadik gyermekét, Jánost. A sokat próbált, megtört asszony a kereszttelre kivirágzik, pedig ő nem tudhatja, amit mi a nézőtérén tudunk, hogy micsoda utat jár majd be a kicsi gyermek. Arany János.

Bár a dráma történetének valós alapját nem lehet megkérdőjelezni – maga a költő is többször hivatkozott szüleire, az 55 éves Arany Györgyre és a 45 éves Megyeri Sára-ra („Szüleim már mindketten öregek, mikor születtem s én egyetlen fiuk, amennyiben legidősebb leányuk már régóta férjnél vala, nálam annyiaval korosabb, hogy első gyermeke velem egykorú, a többi számos testvéreim pedig, kik közül én egyet sem ismerék, előttem mind elhaltak. Így hát én valek öreg szüleim egyetlen reménye, vigasza”) –, igazi erejét a kérdésfelvetések adják. Mit bír el egy ember? Lehet-e hit nélkül élni? Szabad-e beleszólni a Gondviselés előttünk rejtett terveibe? A posztmodern kor által félresöpört nagy kérdések csak akkor hangzanak őszintének, ha hiteles személyek teszik fel őket lélektani-

lag indokolt helyzetekben. Különböző tökéletesen érdektelenek és üresek. Söptei Andrea Sárának ezer arca van, nemcsak kitörései, hanem csendjei is beszédesebbek. Nem pusztán egy sokat szenvedett, megfáradt bihari parasztasszony, hanem a helyét kereső, modern nő, aki tudja, meddig mehet el a lázadásban, aki észreveszi a házasságára leselkedő veszélyeket. Ahogy végül a nyolcadik gyerek megszületése után kivirágzik, az maga a csoda.

Az előadás másik csodája Szarvas József, a férj, György szerepében. Neki szinte szavak nélkül kell bizonyítania, hogy osztozik felesége mély fájdalmában, és megérti az asszony kitöréseit. Mindvégig tudatában van, hogy Isten ezt a nőt neki teremtette, s bármit tesz vele, ha naponta megalázza, akkor sem fogja elhagyni. Apró, olykor suta gesztusokkal érvel, nyújt támaszt feleségének. Van egy gyönyörű jelenete: a falu szép fiatalasszonya, a doktor tíz éve gyermektelen felesége megkísérli: legalább egyszer feküdjön vele össze, hogy végre ő is anya lehessen. György egy pillanatra vonzó férfinak érezheti magát, némi elégedettség suhan át az arcán, aztán határozottan nemet mond.

Söptei Andreának és Szarvas Józsefnek elhisszük, hogy ilyenek lehettek a magyar irodalom egyik legnagyobb költőjének és mindenképpen legrokonszenvesebb alakjának a szülei.

Igazságtalanok lennénk, ha nem említelnék, miként nő fel a két nagy színészegyniséghez a lelkész szerepében a pályája elején járó, kitűnő Berettyán Sándor. Az előadás többi szereplője, a marosvásárhelyi Spectrum Színház tagjai láthatóan élvezik a játékot, emlékezetes figurákat formálnak.

Vidnyánszky Attila a Kaszás Attila Terem kis játékerét szélesre tágitotta. Egy prímás és egy néptáncos pár segítségével egész faluközösséget varázsolt a színpadra. Az ő Nemzeti Színháza, mint már többször is bizonyította, nem egy a vetélkedő fővárosi teátrumok közül, hanem az ország, helyesebben a Kárpát-medence magyarjainak nélkülözhetetlen kulturális intézménye. A *Sára asszony* a tervek szerint utazni fog, hogy kis falvakban is feltegye az emberi lét legfontosabb kérdéseit. Érdemes volt ehhez elővenni a több mint ígéretes szerző, Döbrentei Sarolta darabját.

a szerző kulturális újságíró, szerkesztő,
könyvkritikus

fotó: Eöri Szabó Zsolt

POGÁNYTÁNC

Brian Friel, az „ír Csehov” öt nő történetét meséli el

Öt nő él összezárva egy tanyán. Egyikük házasságon kívül született fiát is közösen nevelik. Megjelenik a kisfiú apja, és ebben a furcsa családban él az évtizedes afrikai misszionárius munkából hazatért nagybácsi is. A Pogánytáncban csupa nő él összezárva, ezért sok a feszültség, és felfűtött, visszafojtott vágyakkal teli, erotikus légkör alakul ki. Viszonyukban keveredik a rivalizálás, a gyűlölet és a szeretet.

A cím – *Pogánytánc* – a felszabadult, önfeledt táncolás iránti „pogány” vágyban, annak elfojtásában, a táncolás hiányában is megjelenik. A tánc szerepe leginkább az emlékezés jeleneteiben erősödik fel, de a misszionárius Jack atya afrikai emlékei is kifejezhetők tánccal. Tehát a táncosok az emlékek, álmok, vágyak párhuzamos világát teremtik meg, amely folyamatosan jelen van ezeknek a nőknek az életében, még akkor is, ha csak beszélnek róla. A tánc meghatározó eleme annak a pogány eredetű aratási ünnepségnek, a lughnasának is, amelyet a Lugh nevű kelta termékenységisten tiszteletére tartanak a darabbeli tanya vidékén. A dráma eredeti címe – *Dancing at Lughnasa* – is utal erre. Egy ír család sorsán keresztül talán épp ezt a kérdést járja körül Brian Friel, hogy a mi kultúránk, a mi civilizációnk képes-e még a továbbélésre, a termékenységre, vagy a múltjától elszakadva a jövőjét is elveszíti és szétesik.

Alig két éve, 86 évesen hunyt el a 20. század második felének egyik legjelentősebb ír drámaírója, Brian Friel, aki nemcsak Írországból, de szerte a világban az angol nyelvű dráma „nagy öregjének” számított. Gyakran emlegetik őt az „ír Csehov”-ként is, aki a 20. század Írországaiban zajló változásokat a nagy orosz drámaíró mélységével és érzékenységgel igyekezett megfogalmazni.

Drámáinak alapvető témája az ír nyelvi és kulturális identitás változásai és dilemmái, a múltfelejtés és otthontalanság életérzése, amely

együttal egyetemes emberi kérdéseket is felvet. Friel történeteinek visszatérő helyszíne Ballybeg (eredeti ír nevén Baile Baeg, azaz „kicsi falu”) – amely a szerző által kitalált fiktív falucska, ugyanakkor Írország „mikrokozmosza” – itt él öt nő összezárva...

Brian Friel:

Pogánytánc

Michael, narrátor (a fiú, aki emlékezik) – BAKOS-KISS GÁBOR ■
Kate, tanító – BÁNSÁGI ILDIKÓ ■ Maggie, ő vezeti a háztartást –
SÖPTEI ANDREA ■ Agnes, bedolgozó kötő – TÓTH AUGUSZTA ■
Rose, bedolgozó kötő – NAGY MARI ■ Chris, Michael anyja –
BARTA ÁGNES ■ Gerry, Michael apja – FEHÉR TIBOR ■ Jack,
misszionárius pap – RÁTÓTI ZOLTÁN ■ Kisfiú – NAGY LEVENTE

közreműködnek a Bozsi Yvette Társulat tagjai: Hasznos Dóra,
Krausz Alíz, Samantha Kettle, Gombai Szabolcs, Vati Tamás,
Vislóczki Szabolcs

Fordította: Upor László // Dízlet: Cziegler Balázs // Jelmez:
Berzsenyi Krisztina // Dramaturg: Kozma András // Zene: Philippe
Heritier // Koreográfus-asszisztens: Gombai Szabolcs // Fénytervező:
Pető József // Ügyelő: Lencsés István // Súly: Kabódi Szilvia //
Rendezőasszisztens: Trimmel Ákos

Rendező: BOZSIK YVETTE

mikor? hol?

március 3. – 15 óra • Gobbi Hilda Színpad

Horváth Lajos Ottó, Trill Zsolt, Rác Zsolt

CALIGULA HELYTARTÓJA

Zsarnokdráma – a román diktatúrában írt ókori történet egyetemes mondanivalóval

Mit tehet Petronius, Szíria helytartója, ha Caligula arra kötelezi, hogy a jeruzsálemi zsinagógába a császár szobrát állíttassa be hatalmi szimbólumként? A Római Birodalom (jelképes) térhódítása súlyos veszteher az ottani zsidóságra nézve. Petronius méltó ellenfélre lel a helyi főpap, Barakiás személyében, aki vitapartnereként lehetetlen morális helyzetbe hozza a római: egy nemzetet megsemmisíteni egy szobor miatt?

A lázadás és a lázítás nagyszerű drámája ez: képes-e Barakiás főpap szavakkal szétzúzni egy fennálló rendet, megtagadni Caligula parancsát, felébreszteni a helytartóban a kételyt? Mert ha igen, nem csak a rend omlik össze, hanem egy megingathatatlanul vélt ember, Petronius is elbukik.

A megoldás Caligula lefizetésében rejlik. Aranyat kilószámra a császárnak! A küldönc hozza is a hírt: Caligula kiegyezik. Ám az utolsó pillanatban, Róma ura megváltoztatja döntését: a szobornak be kell kerülnie a templomba. Petronius élete legnagyobb dilemmája elé kerül: vagy teljesíti Caligula parancsát, s ezzel egy népet semmisít meg, vagy ő maga pusztul el.

Székely János (1929–1992) erdélyi költő, író, drámaíró a 20. század második felének egyik legfontosabb alkotója 1972-ben – a román kommunista diktatúra sötét korában – írta meg a Caligula helytartóját. A mostani előadás rendezője, Szász János szerint a dráma arról szól, hogy meddig marad tisztességes az ember, ha hatalom adatik neki. Petronius helytartó bármit megtehet, mert minden hatalom az ő kezében van, ő mégis hajlandó vitába bocsátkozni Barakiással, a szentély papjával. Az előadás megidézi a kort, amelyben a történet játszódik, az időszámításunk utáni első század közepét, a mindent meghódító, mindenkit leigázó Római Birodalmat. A császár provokál, parancsot küld, és elvárja, hogy érvényesítsék az akaratát. Vigyék be a zsidók a szentélybe az ő aranyszobrát, dobják ki onnan a Mindenhatót, és őt, Caligulát, a császárt bálványozzák, őhöz imádkozzanak. Vagyis a történet

a konfliktus kielezésén alapul, ez egy erőszakos közeg, polgárháború, népiirtás küszöbén állunk.

Székely János húsbavágó kérdéseket fogalmaz meg, és rendre válaszol rájuk. A miénk is egy kérdéseket feltáró és azokat meg is válaszoló előadás. Nagyon világosan mutatja Petronius szándékait, és azt is, hogy milyen utat jár be, s hogy melyik az egyetlen út...

Székely János

Caligula helytartója

Petronius, Caligula szíriai helytartója – TRILL ZSOLT ■ Barakiás, jeruzsálemi templom főpapja – HORVÁTH LAJOS OTTÓ ■ Decius római lovag, Caligula követe – RÁCZ JÓZSEF ■ Lucius, Petronius segédtsíztje – KRISTÁN ATTILA ■ Probus, egy másik segédtsízt – BORDÁS ROLAND ■ I. Agrippa, Palesztina királya – BODROGI GYULA ■ Júdás, zsidó politikus, az államtanács tagja – BÖLKÉNY BALÁZS e. h.

Római katonák: a Kaposvári Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Karának IV. éves színész hallgatói: Karácsony Gergely, Kisari Zsolt, Kocsis Gábor, Kovács S. József, Szurcsik Ádám

Zsidó előkelőségek: Borbély Sándor, Dégi János, Kaló Kristóf, Korcsmáros András, Rékai Nándor

Díszlet, jelmez: Vereckei Rita // Dramaturg: Kulcsár Edit // Szakértő: Dr. Balázs Gábor // Ügyelő: Lencsés István // Súlygó: Kabódi Szilvia // Rendezőasszisztens: Herpai Rita

Rendező: SZÁSZ JÁNOS

mikor? hol?

március 7., 8. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK

Bertolt Brecht tétele egyszerű: gazdag gazdaggal társul szívesen. Kinek a kárára?

Ha már mindenki lázadozik, ha már nincs pénz az államkasszában, ha – mint Brecht darabjában – a földbérlok nem tudnak bérleti díjat fizetni, lázadoznak, indíts háborút, vallja az alkirály. Persze nem ő piszkolja be ezzel a kezét, hanem talál valakit, aki hajlandó erre. Iberinnek terve van arra, hogyan kellene letörni a lázadókat: sajátos ideológiájával. Azt hirdeti, hogy Yahoo országában kétféle ember él: csuhok és csihék, vagyis gömb- és csúcsfejűek. És minden baj forrásai a gaz csihék. Az alkirály (nem túl meggyőző ellenkezés után), mert ő nagyon is tudja, miféle embernek és eszméknek engedi át alattvalóit, lelép. A piszkos munkát pedig elvégzi Iberin.

Mire az emberek rájönnek, hogy a csihüldözéstől nem lesz jobb életük, a lázadást leverik. Az alkirály visszajön, itt-ott kiigazítja Iberin goromba intézkedéseit, például beszünteti a gazdag csih elleni bírósági eljárást. Azok a bérlok, akik azt hitték, hasznot húzhatnak a zavaros helyzetből, még kiszolgáltatottabbak lesznek. Most már jöhet a háború.

– A háborúkat gazdasági alapon indítják, erőforrások, területek miatt – mondja a Brecht életművet jól ismerő, a német mester tucatnyi darabját színre állító rendező, Zsótér Sándor. – Nem vagyok történész, de azt hiszem, nem tévedek abban, hogy az emberek egymásnak uszítása, a gyűlöletkeltés már csak utólagos magyarázat, a háború megideologizálása csak elfedi a nyers gazdasági okokat. A háború felizzítja a gazdaságot, és ebben mindenki egyetért, mert ahogy a darab alcíme is mondja: gazdag gazdaggal társul szívesen.

– Az önös érdek vezeti az embereket – magyarázza a rendező. – Azt gondolom, Brechtnek ebben is igaza volt. És ez pont elég ahhoz, hogy akiknek lehetőségük lenne rá, hogy változtassanak azon, ami nekik nem jó, semmi mást nem tesznek, mint megosztják a közösséget,

amely felett hatalmat gyakorolnak. Politikában, munkahelyen, kicsiben, nagyban – mindenütt. Ilyen egyszerű ez. És Brecht is ilyen „egyszerű”, és ezt rendkívül érdekesen mutatja be, nagyon vicces alakokon keresztül, amilyenek *A gömbfejűek és a csúcsfejűek* szereplői is.

Bertolt Brecht

A gömbfejűek és a csúcsfejűek – avagy a gazdag gazdaggal társul szívesen

Fordította: Ungár Júlia

Alkirály / Apácafőnöknő – UDVAROS DOROTTYA ■ Missena, államtanácsos / Palmosa – MÁTYÁSSY BENCE ■ Angelo Iberin, helytartó / Orvos – HERCZEGH PÉTER ■ Callas, földbérlo – KRISTÁN ATTILA ■ Nanna, a lánya – TROKÁN NÓRA m. v. ■ Emma Cornamontis – VOITH ÁGI m. v. ■ Lopez, földbérlo / Saz / Callamassi – VARGA JÓZSEF ■ Parr, földbérlo / Hoz / Felügyelő – NAGY MÁRK ■ Emanuele Guzman – FARKAS DÉNES ■ Isabella Guzman – SÓPTEI ANDREA ■ Perunier / Bíró – TÓTH LÁSZLÓ ■ Ügyvéd – MÉSZÁROS MARTIN ■ Kisapáca – KATONA KINGA

Díszlet: Ambrus Mária // Jelmez: Benedek Mari // Dramaturg: Ungár Julia // Zene: Hans Eisler // Ügyelő: Kabai Márta // Sógó: Sütő Anikó // Rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Rendező: ZSÓTÉR SÁNDOR

mikor? hol?

március 9. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

HÉ, MAGYAR JOE!

Blues, bánat és szomorú szeretet – egy gyilkosság története

Az ötlet a semmiből csapott le rám. Jimi Hendrix világhíre juttatott egy féltékenységi gyilkosságról szóló néger bluest, a *Hey Joe*-t, amit én negyven éve lefordítottam, és azóta is játszom. Valamiért eszembe jutott, hogy ha nekem amerikai nevem van, azaz a „Hobo”, akkor a „Joe” is lehet magyar, és egy ültő helyemben leírtam a gyilkos élettörténetének vázlatát.

Joe Magyar József néven született a hetvenes évek végén. Apja a rendszerváltás után bankár lett, verte a fiát, az anyja színésznő volt, bármit eljátszott, csak anyja nem volt. Józsi utálta az iskolát, futballista akart lenni. Megismerte a bluest, és a legjobban a *Hey Joe* tetszett neki, azt kiabálta: „Lelövöm az asszonyt!” Ezért nevezték el Joe-nak.

Nem vágyott nagy életre, csak villamosvezető lett, és feleségül vette az első nőt, aki lefeküdt vele. A nő azt hitte, a bankár apuka majd aranyéletet biztosít nekik, ám hamar rájött, hogy ez soha nem teljesülhet, és megcsalta a férjét. Joe rajtakapta őket és miután az asszony megálázta, az apja vadászpuskájával lelőtte. Utána kihívta a rendőröket, feladta magát, mindent bevallott.

Súlyos ítéletet kapott, tizenhat évet húzott le a börtönben, ahol naponta küzdött a lelkiismeret-furdalással és a szégyennel. Aztán kiszabadult és itt találta magát a mai Magyarországon, és ezt kérdezi: „*Kézeljek újra mindent? Vár az új élet? / Kemény volt bent, de kint jobban félek.*”

– Súlyos kritika hangzik el a mai állapotokról a celebtől a pártokig – mondja Hobo. – Van benne bankár, színésznő, újságíró... „*Újabb mutáns született, / nincs faja, bite, neme, / celebnek hívják és övé a világ, / legyen az film, színház vagy az alávaló világ.*” Szerencsére nemcsak azt írhatom le, amit gondolok, hanem azt is, amit érzek: bánatot, szomorú szeretetet, mert ezt, sajnos, ma így látom.

Az előadás tulajdonképpen koncert-színház, amelyben Hobo mellett Rácz József és egy négytagú bluesbanda is színre lép.

Földes László Hobo

Hé, Magyar Joe!

koncert-színház

Játsszák: FÖLDES LÁSZLÓ HOBO, RÁ CZ JÓ ZSEF

Zenészek: Gál István, Igali Csanád, Kiss Zoltán, Pengő Csaba

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

március 11., 12. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Rácz József, Földes László Hobo

OTHELLO

Aljasság, szenvedély, az ártatlanság – mélytengeri kirándulás az egóba

Az Othello – erotikus thriller vagy szorongó történet a látszat hatalmáról, az emberi bizalom törekenységéről. Az aljasságról, a szenvedélyről, az ártatlanságról.

A darab a maga korában is épített a közönségben bizsergő idegengyűlöletre, használta, kéjjel suttogetta a feketékben rejlő elemi szexualitás, az állati kéjelgés képzetét. „*Azt akarod, hogy egy berber csődör hágja meg a lányod? Hogy unokáid rádnyerítsenek...?*” – üvölti Jago a velencei éjszakában fellármázva Desdemona családját, rokonait.

Mert mi is történik? Othello, Velence fekete tábornoka éjjel titokban megszökteti és feleségül veszi a város egyik előkelő családjának egyetlen lányát, az „angyali” Desdemonát. A kirobbanó botrányt váratlan esemény odázza el – a török flotta százegynéhány hajóval megtámadja a velencei fennhatóság alatt álló Ciprus szigetét. Othellónak azonnal indulnia kell, útjára elkíséri egyéjszakás új asszonya is. A „világpolitika” talán megoldaná a családi drámát – ám van egy mellékszál: egy féltékenységből, sértett önérzetből, bosszúvágyból szőtt sátáni történet. Hadsegédje, Jago helyett a mór egy fiatal firenzei nemest, Cassiót lépteti elő hadnagyává – vérig sértve ezáltal korábbi hűségese hívét, bizalmasát, akit még Desdemona megszöktetésének tervébe is beavatott. E bosszú története a darab – három tragikus éjszaka.

– Az, hogy ki vagyok, sokszor a helyzet kérdése – mondja Kiss Csaba rendező. – Még Othello fekete bőrszínének a megítélése is a különböző situációtól függ: néha egzotikus különlegesség, máskor fájdalmas és megalázó helyzetek forrása. Ezért a mi előadásunkban Othello nem fekete. Csak néha. Amikor a környezete feketének látja. Értsd: koszos, senkiházi feketének.

Az előadásban Othello egy gyönyörű, érett monológban mondja el, hogy ha kiderülne, hogy a felesége hűtlen lett hozzá, azonnal véget

vetne a viszonyoknak. „Nincs féltékenység, és nincs szerelem” – mondja. Mindezt józanul, teljes meggyőződéssel állítja, majd pár napra rá megfojtja a feleségét.

– Szerintem nem féltékeny típus – magyarázza a rendező –, soha életében nem gondolta volna, hogy ilyesmit hoz ki belőle a szerelem. Ebből a szempontból a mostani Othellónk egy mélytengeri kirándulás az egóba. A bizalom hajszálrepedéseibe.

William Shakespeare

Othello

Othello – HORVÁTH LAJOS OTTÓ ■ Jago – FARKAS DÉNES ■
Desdemona – ÁCS ESZTER ■ Brabantia, az anyja – NAGY MARI
■ Dózse – BLASKÓ PÉTER ■ Cassio – BAKOS-KISS GÁBOR ■
Emília – SÓPTEI ANDREA ■ Rodrigo – SZABÓ SEBESTYÉN
LÁSZLÓ ■ Bianca – KATONA KINGA ■ Montano – TÓTH LÁSZLÓ
■ Ciprusi romák – KISARI ZALÁN e. h., BÖLKÉNY BALÁZS e. h.

Fordította: Kardos László // Dízlet, jelmez: Balla Ildikó //
Dramaturg: Kulcsár Edit // Zene: Melis László // Zenei vezető:
Verebes Ernő // Tánc, kanná, szájbőgő betanítása: Lakatos János
Gusztó (Romengo) // Ügyelő: Lovass Ágnes // Súly: Kónya
Gabriella // Rendezőasszisztens: Trimmel Ákos

Rendező: KISS CSABA

mikor? hol?

március 10., 17. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Horváth Lajos Ottó, Ács Eszter

Farkas Dénes, Mátray László

Isten ostora

Bánffy Miklós A nagyúr című műve alapján

játsszák: MÁTRAY LÁSZLÓ m. v., MIKECZ ESTILLA m. v., BÁNSÁGI ILDIKÓ, SCHNELL ÁDÁM, HORVÁTH LAJOS OTTÓ, FARKAS DÉNES, BODROGI GYULA, FEHÉR TIBOR, KANALAS ÉVA m. v., BERETTYÁN NÁNDOR, MÉSZÁROS MARTIN, OLT TAMÁS m. v., BAKOS-KISS GÁBOR, NAGY MÁRK, BERETTYÁN SÁNDOR, BORDÁS ROLAND

Díszlet, jelmez: Oleksandr Bilozub //

Dramaturg: Rideg Zsófia

Rendezte: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

március 11., 12. – 19 óra • Nagyszínpad

ISTEN OSTORA

Kelet és Nyugat drámai találkozása – történelem a színpadon

Attila, a hunok királya hatalma csúcsán áll: uralma alá hajtotta a fél világot, de nem pusztította el Rómát. Meghódoltak előtte a gótok is. A fogoly Mikolt gót hercegnőt gyűlölet fűti meggyilkolt szülei és leigázott népe miatt. Fondorlatok útján magába bolondítja Attilát... A tomboló bosszúvágy mélyén Mikolt szívében szenvedélyes szerelem rejtőzik.

A végzetes szerelem „vadromantikus” története mögé két civilizáció, a Kelet és a Nyugat drámai találkozásának hatalmas tablóját írta meg Bánffy Miklós *A nagyúr* című drámában. És ezt is megmutatja a Bánffy-mű alapján készült *Isten ostora* előadás.

– Ha végignézzük a jelenen, azt látjuk, hogy a világban oda-viszsa hullámmozgásban mozognak egész népek – mondja a rendező, Vidnyánszky Attila. – Vendégmunkások milliói özönlenek egyik földrészről, országból a másikba. Háborúk, polgárháborúk, éhínségek miatt emberek százazrei kénytelenek elmenekülni hazájukból, új hazát, menedéket keresve. A Kelet és a Nyugat drámai találkozásainak, összeütközéseinek történelmi dimenzióját éljük – megint.

– Bánffyt az foglalkoztatta a 20. század elején, amire én is választokat keresek ma, a 21. század elején – fogalmaz a rendező. – Vajon ebben a keveredésben – a mai népvándorlásban, globalizálódó világunkban, Európában – meg tudjuk-e őrizni a lényegünket, a gyökereinket, vagy az eljövendő világ rákényszerít majd bennünket, hogy az együttélés érdekében feladjuk nemzeti identitásunkat? És nem csak mi, mások is. Izgalmas kérdés, hogy meg tudjuk-e őrizni – nem csak mi, mások is – a csak ránk (rájuk) jellemzőt, és lehet-e megértés a kultúrák között. Bánffy drámája, amely nyomán az *Isten ostora* előadás készül, nem a márról szól, hanem történelmi távlatokból vizsgálja ezeket a máig érvényes kérdéseket.

Az *Isten ostora* a 2015-ös Pécsi Országos Színházi Találkozón (POSZT) több díjat is nyert: legjobb előadás, legjobb rendezés, legjobb látvány, legjobb férfialakítás (Horváth Lajos Ottó).

Az előadás 2016 tavaszán a kazanyi Nauruz Fórum vendége volt.

PERELJ, URAM!

Izgalmas történelmi dráma 1849-ből – főszerepben Gáspár Sándor

Csákbereány maroknyi népe hőiesen védi az 1848-ban kivívtatott szabadságát és jogait, de hiába, a falu a bevonuló császári zsoldosok rémuralma alá kerül. A két helyi „lázadozó” papot, a katolikust és a reformátust a szabadságharc utolsó napjaiban egy éjszaka letartóztatják, és elhurcoltatásuk előtt még végig kell nézniük híveik durva sanyargatását. A két pap nem törik meg, és nem válik árulóvá. A megszállók a megfélemlített falu két papját egy koncepció perben azonnal elítélik és kivégzik.

A székesfehérvári, József Attila-díjas író, Sobor Antal (1933–2010) egy véletlennek köszönhetően ezt a megrázó és felemelő történetet. Mint irodalomtanárt egy kulturális estre a közeli Csákbereányba hívták, s ott hallott először a helyi papok tragédiájáról, és a téma többé nem hagyta nyugodni. Így született meg a kisregény, amelyből a szerző székesfehérvári Vasvári Pál gimnáziumbeli tanártársa, Román Károly (1933–2017) készítette el a színpadi adaptációt. A darabnak tavaly október 6-án volt az ősbemutatója a székesfehérvári Vörösmarty Szín-

házban, és most az 1848-as forradalom és szabadságharc ünnepének tiszteletére kerül színre március 14-én a Nemzeti Színházban.

– Egyszerűen megfogott a történet atmoszférája, tragikuma, sajnálatos valóságtartalma. A kisregény olvasmányos, kifejezetten dramatikus felépítésű. Sobor Antal művében rendkívül élethű a történet leírása: szinte hallani a szereplők hangját, érezni a szörnyű események miliójét, olyan, mintha az egész most játszódna le előttünk – mondta Szikora János rendező, a fehérvári teátrum igazgatója.

– Nem kérdés, hogy az általam alakított Szikszai János református lelkész rendkívül karizmatikus férfi lehetett. Az sem kétséges, hogy az Isten szolgálatában lévő ember jelleme példamutató, mártírsága pedig rendkívül felemelő, mert kiállt faluja népéért, a becsületért és az igazságért. Megformálásánál arra figyelek, hogy ennek a pátosza ne ragadjon el, és hogy megpróbáljam azokat az emberi momentumokat is megtalálni, amikor esendővé válhat az ember ebben a hihetetlen kiszolgáltatottságban – nyilatkozta karakteréről Gáspár Sándor.

Gáspár Sándor, Imre Krisztián

Sobor Antal

Perelj, uram!

Játsszák: GÁSPÁR SÁNDOR, IMRE KRISZTIÁN e. h., EGYED ATTILA, KUNA KÁROLY, FEHÉRVÁRI PÉTER, KELEMEN ISTVÁN, JUHÁSZ ILLÉS, KOZÁRY FERENC, KRICSÁR KAMILL, KERKAY RITA, SZABÓ MIKLÓS BENCE, NAGY JUDIT, TÖRSÖK MÁRTA, SASHALMI JÓZSEF, BALOGH MIHÁLY, MAGONY IMRE, KOVÁCS MÁTÉ és mások. Hangfelvételt közreműködik: HIRTILING ISTVÁN, LUKÁCS SÁNDOR

Látványterv: Szikora János // Jelmez: Kovács Yvette Alida // Dramaturg: Perczel Enikő

Rendező: SZIKORA JÁNOS

mikor? hol?

március 14. – 19 óra • Nagyszínpad

a székesfehérvári Vörösmarty Színház vendégjátéka

VENDÉGÜNK A SZARVASI CERVINUS TEÁTRUM

Szigorúan tilos

A legfelsőbb vezető rendeletet ad ki: mától szigorúan tilos kinézni az ablakon. A szerző megmutatja a panelház lakóinak reakcióit. Az emberek lehajtott fejjel közlekednek, és meg sem közelítik az ablakokat. Tiltakozás helyett magyarázatokat konstruálnak – bűdös van ott kint, a jövőben a házakat úgy is a föld alatt építik.... A többség inkább alkalmazkodik, aki pedig nem, azt elviszi a „fekete autó”. Egy ellenőrzés alkalmával egy nőt rajta kapnak: az ablaknál áll. A család védelmébe veszi, hiszen mint kiderül: vak, de a nő felvállalja tettét. Ő az egyetlen, aki megértette, mennyire esztelen és képtelen mindez. A valódi vakság nem őt, hanem környezetét sújtja, a társadalmat, amely nem látja a „rendszer” működését. Peter Karvaš a szlovák drámairodalom nagymestere, a szlovák abszurd dráma meghatározó alakja, akinek ez a műve is tiltólistán szerepelt a rendszerváltásig.

Peter Karvaš:

Szigorúan tilos

komikus színmű két felvonásban – magyar nyelven

játsszák: DÓSA ZSUZSA, NÁDHÁZY PÉTER, MARÓTI ATTILA, SZEMERÉDI BERNADETT, POLÁK FERENC, TIMKÓ JÁNOS, RAGÁNY MISA

Díszlet: Jakub Branický // Jelmez: Nagy Szilvia // Fény: Szabó Gábor / Valach Vendel

Rendezte: VARGA VIKTOR

mikor? hol?

március 18. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Janko Drotár / Drótos Jankó

Drótos Jankó a zempléni erdők rengetegjében eltéved és az Óriások Földjére keveredik. Befódozza az Óriások főző fazekát, jutalma még is az, hogy ketrecbe zárják... Szorult helyzetéből egy kisegér szabadítja ki. Varázslatos módon haza tér kicsiny falujába, ám a többiek nem hiszik el a meséjét, és kinevetik... Drótos Jankó szégyenében az Alföld irányába veszi útját, így eljut a nyírségi tír pákokhoz aratáskor, a dél-pesti szlovákokhoz az őszi termés betakarításakor, Szent Mihálykor pedig már a kiskőrösi tótoknál jár, ahol éppen nagyvásárt tartanak, Luca napjára pedig Szarvasra érkezik... Vándorlása során jó mesterként drótoz és fódoz, elvállal mindenféle munkát. Szarvason viszont egy egérfogó eladása kapcsán újra találkozik a jótevő egérkével, és mint ahogy a mesében elvárható: megtörténik a csoda...

Janko Drotár / Drótos Jankó

szlovák nyelvű táncszínházi előadás

játsszák: MONIKA STANKOVIČOVÁ, FERENC POLÁK és a Cervinus Tánckar

Dramaturg: Belinszki Zoltán // Zene: Pál Lajos

Rendezte: CSASZTVAN ANDRÁS

mikor? hol?

március 18. – 14 óra • Kaszás Attila Terem

VI. MITEM • 2019. 04. 11.–05. 05.

A hely, ahol...

„Örjögő röptünk, mondd, hová vezet?” A MITEM névadójának, Madách Imrének a gondolatát választottuk a VI. MITEM mottójául. Az ember tragédiájából származó sor jelenünk egyik alapérzését – a modern ember szorongását és kétségét – sűríti magába. Melyek mai cselekedeteink – „örjögő röptünk” – következményei? Mai döntéseink merre mozdítják a világot? Hogyan alakítják tetteink nemzetünk, szűkebb közösségünk, családjaink sorsát?

A színház az a hely, ahol a világunkat és életünket érintő legkomolyabb kérdésekről kell és lehet beszélnünk olyan alkotók előadásain keresztül, akik felelősséggel használják gondolataik, vízióik, kétségeik és válaszaik közlésére a színpadot.

A színház az a hely, ahol meg tudjuk hallani egymást. Még akkor is, ha más igazságokban hiszünk, ha mást gondolunk a világ dolgairól. Mi a Nemzeti Színházban nemzeti sajátosságainkat hangsúlyozzuk, azt kutatjuk, miként jeleníthető meg ez

MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

A 2019-es MITEM-en résztvevő országok **Csehország • Dánia • Franciaország • Kazahsztán • Litvánia • Magyarország • Németország • Oroszország • Portugália • Svédország • Szerbia • Szlovákia • Ukrajna**

Berlinből érkezik: A vágy villamosa

„Öröm számomra Magyarországra látogatni, mert tudom, hogy a fesztiválon részt vesz a magyar kulturális élet színe-java. Ilyenkor lehetőségem van találkozni emberekkel: tavaly például mesterkurzust is tarthattam, emellett eszmét cserélhetek véleményekről, stílusról, irodalomról. Európa szétesőben van, ezért fontos, hogy mi, a színházcsinálók hozzájáruljunk az európai gondolathoz. Az ilyen fesztiválok közös identitásunkat erősítik” – mondja Oliver Reese, a Berliner Ensemble igazgatója.

Stockholmból érkezik: Egy nyári éj Svédországban

„A MITEM-hez hasonló fesztiváloknak rendkívüli a jelentőségük. Alkalmat adnak nekünk, színházi embereknek, hogy találkozzunk, megnézzük egymás munkáit és kapcsolatokat alakítsunk. Ezért szervezzük meg évente az általam vezetett színházban is az Ingmar Bergman Nemzetközi Színházi Fesztivált. A MITEM újra lenyűgöző programot kínál, és ebben részt venni nagy öröm számunkra” – mondja Eirik Stubø rendező, a Dramaten (a Svéd Királyi Színház) igazgatója, aki a következő évadban a Nemzeti Színház társulatával Euripidész Medeját állítja színre.

Impozáns

„A MITEM ma már tényező a világ színházi palettáján, a statisztika impozáns számokkal igazolta a rendezvény sikerét. A kezdetekkor nem az volt az alapítók legfőbb célja, hogy a befogadó Nemzeti Színház számára teremtsenek fórumot a megmutakozásra, hanem hogy a teljes magyar színházi szakma és a színház iránt érdeklődő közönség egyként profitáljon a nemzetközi seregszemle által felkínált lehetőségekből és tapasztalatokból” – mondja Fekete Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának kulturális államtitkára.

Idézetek a VI. MITEM nemzetközi sajtótájékoztatóján elhangzott nyilatkozatokból

korszerű színházi nyelven az előadásokon keresztül. Azt tekintjük feladatunknak, hogy újra és újra tisztázzuk viszonyunkat hagyományainkhoz, és folyamatosan újrafogalmazzuk ezt a viszonyt – vagyis önmagunkat. Mi abban hiszünk, hogy mástól különböző formákkal, gondolatokkal, víziókkal gazdagíthatjuk a világ színházi életét.

A színház, a MITEM az a hely, ahol hatodik éve eltérő gondolatok, hitek, igazságok mentén alkotó művészek találkozhatnak egymással és a közönséggel. Az a kíváncsiság hajt bennünket, hogy láthassuk: mások miként fogalmazzák meg önmagukat, egyediségüket ebben a globalizált világban. Azt

kívánom, hogy ezt tehessük öt és tíz év múlva is. Azt szeretném, ha tőlünk nyugatra és keletre is lennének a MITEM-hez hasonló találkozási pontok. Nem szabad elveszítenünk képességünket és szándékunkat, hogy megértsük és tiszteljük a másikat. Mindig lehetőséget kell teremtenünk a kultúrák, nemzetek és alkotók közötti párbeszédre. A színház, a MITEM ez a hely.

VIDNYÁNSZKY ATTILA,
a fesztivált alapító Nemzeti Színház igazgatója

MITEM-ELŐZETES

2019. április 11.–május 5. (ízelítő a tervezett programból)

április 23.

Szumbel Gaffarova

A jövevény

Rendező: FARID BIKCSANTAJEV

Galiaszgar Kamal Tatár Állami Színház | Kazany, Oroszország
Gobbi Hilda Színpad

A fiatal tatár író, Szumbel Gaffarova darabja az Ibsen International „Új szöveg – új színpad” program keretében valósult meg. A tatár nép 20. századi történetének egy kevésbé ismert, ám fájdalmas témáját – a szülőföldjüket elhagyni kényszerülő tatárok életét – dolgozza fel. Nakip a világháború után Kanadába kerül. Évtizedek múlva, amikor már lehet, döntés előtt áll: visszatérjen a hazájába?

április 26.

Saulius Šaltenis

Kurafiak

Rendező: EIMUNTAS NEKROŠIUS

Drámai Színház | Klaipeda, Litvánia
Nagyszínpad

A 18. századi, porosz fennhatóság alatti Kis-Litvániában járunk. Megidéződnék legendák, babonák, a régi pogány mitológia alakjai. Egy történet a litvánok eredetéről, a nemzet megmaradását biztosító erőről. Az előadás a kortárs litván szerző, Saulius Šaltenis regényéből készült, rendezője az egyik legjelentősebb európai színházművész, a nemrég elhunyt litván Nekrošius.

április 24.

William Shakespeare

Coriolanus

Rendező: DMITRIJ MIHAJLOVICS BOGOMAZOV

Ivan Franko Nemzeti Dráma Színház | Kijev, Ukrajna
Nagyszínpad

Coriolanus, a legendás római hadúr leigazza a volszkokat. Győzelme után belevág a nagypolitikába, ám a nyílt csatákhoz szokott harcos nem ért a politikai taktikázáshoz. Végül életfogytig tartó száműzetésre ítélik. A dühös Coriolanus bosszút forralva korábbi ellenségeivel, a volszkokkal szövetséges, és Róma ellen vezeti seregét. ... A kijevi ukrán Nemzeti Színház először látható a MITEM-en.

A VI. MITEM-re Magyarország mellett 12 országból érkeznek társulatok. Kazahsztán, Portugália és Csehország először vendégszerepel a találkozón. Bár Ukrajnából már érkezett társulat az elmúlt években, a kijevi Nemzeti Színház első alkalommal vesz részt a fesztiválon. Kis népek nagy színháza – litván és tatár előadások újra láthatók Budapesten.

április 28.

Jan Mikulášek, Dora Vicieníková és a csapat

Hamlettek

Rendező: JAN MIKULÁŠEK

Divadlo Na Zábřadli | Prága, Csehország

Gobbi Hilda Színpad

Hány személyiséget kelthet életre egy színész és milyen következményekkel kell megbirkóznia? Vajon a színészet tényleg álomszakma? A rendezőnek mindig igaza van? Miért nem kellene gyerekeknek és kisállatoknak színházban játszaniuk? Kérdések és válaszok a színházi világ kulisszái mögül – sok Hamlettel.

április 30.

Federico García Lorca nyomán: João Garcia Miguel

Bernarda Alba háza

Companhia Joao Garcia Miguel | Portugália, Lisszabon

Gobbi Hilda Színpad

Mai világunk kegyetlen fényében egyre több „Bernarda” tűnik fel, mint életeket porrá zúzó szörny. A „Bernarda Albák” bezárják a házuk ajtaját, az intézményeink pedig egyre kényszerítőbb, korlátozóbb tereké válnak. Harcolnunk kell hát a szabadságunkért, mert nem mindenki kap egyenlő esélyeket. Lorca mai értelmezése Portugáliából.

április 30.

Iran Gaijp

Korkut legendája

Rendező: JONAS VAITCUS

Auezov Kazah Állami Drámai Színház | Kazahsztán, Almati

Nagyszínpad

A kortárs kazak költő darabjának főhőse a 8-9. században élt legendás Korkut. A szent dalnok a halhatatlanságot keresi, és azt a zenén keresztül leli meg. Csodálatos hangszere énekével megállítja a madarak röptét és még a halál sem közelíthet hozzá. A kazah múltba vezeti vissza nézőit a rendező, a litván színházi mester, Jonas Vaitkus.

MITEM

A Budapesti Tavasz Fesztivál keretében

MADÁCH INTERNATIONAL THEATRE MEETING

MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

NEMZETI SZÍNHÁZ • BUDAPEST, 2019. ÁPRILIS 11. – MÁJUS 5.

április 11. és 12.
CSÜTÖRTÖK • PÉNTEK • 20:30

április 13. és 14.

SZOMBAT • VASÁRNAP

15:30 és 20:30

Fővárosi Nagycirkusz

SLAVA'S SNOWSHOW

Szlava Polunyin előadása

G.A.A.P. Ltd szervezésében – London, Anglia

+8

április 13.

SZOMBAT • 19:00

Nagyszínpad

Molière

TARTUFFE

rendező: David Doiasvili

Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

április 14.

VASÁRNAP • 19:00

Nagyszínpad

Anton Pavlovics Csehov

MEGGYESKERT

rendező: Silviu Purcărete

Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

április 16.

KEDD • 19:00

Nagyszínpad

Anton Pavlovics Csehov

IVANOV

rendező és adaptáció: Tatjana Mandić Rignonat

Szerb Nemzeti Színház – Belgrád, Szerbia

április 17.

SZERDA • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

Székely János

CALIGULA HELYTARTÓJA

rendező: Szász János

Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

április 18.

CSÜTÖRTÖK • 19:00

Nagyszínpad

Anton Pavlovics Csehov

VÁNYA BÁCSI

rendező: Rimas Tuminas

Vahtangov Állami Színház – Moszkva, Oroszország

+14

április 23.

KEDD • 20:00

Gobbi Hilda Színpad

Szumbel Gaffarova

A JÖVEVÉNY

rendező: Farid Bikcsantajev

Galiaszkar Kamal Tatár Állami Színház – Kazány, Oroszország

április 24.

SZERDA • 17:00

Kaszás Attila Terem

TRILÓGIA - Első táj: a múlt (1990-2000)

A FA

rendező: Eugenio Barba

Odin Teatret – Holstebro, Dánia

+12

április 24.

SZERDA • 19:00

Nagyszínpad

William Shakespeare

CORIOLANUS

rendező: Dmitro Bogomazov

Ivan Franko Nemzeti Dráma Színház – Kijev, Ukrajna

+13

április 25.

CSÜTÖRTÖK • 17:00

Kaszás Attila Terem

Vaszil Stefanik

MORITURI TE SALUTANT

rendező: Dmitro Bogomazov

Ivan Franko Nemzeti Dráma Színház – Kijev, Ukrajna

április 25.

CSÜTÖRTÖK • 20:00

Gobbi Hilda Színpad

TRILÓGIA - Második táj: a jelen (2010-2018)

NAGYVÁROSOK A HOLD ALATT

rendező: Eugenio Barba

Odin Teatret – Holstebro, Dánia

+12

MITEM 2019 KÜLFÖLDI ELŐADÁSOK
mitem.hu #mitem

április 26.
PÉNTEK • 19:00
Nagyszínpad

Saulius Šaltenis
KURAFIAK
rendező: Eimuntas Nekrošius
Klaipėda Dráma Színház – Klaipėda, Litvánia

+14

április 27.
SZOMBAT • 20:00
Gobbi Hilda Színpad

TRILÓGIA - Harmadik táj: a jövő (2031)
THE CHRONIC LIFE
rendező: Eugenio Barba
Odin Teatret – Holstebro, Dánia

+12

április 28.
VASÁRNAP • 15:00
Kaszás Attila Terem

Georg Buchner
WOYZECK
rendező: ifj. Vidnyánszky Attila
Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

+16

április 28.
VASÁRNAP • 15:00
Gobbi Hilda Színpad

Jan Mikulášek, Dora Václavová és a csapat
HAMLETEK
rendező: Jan Mikulášek
Divadlo Na zábradlí – Prága, Csehország

április 29.
HÉTFŐ • 19:00
Nagyszínpad

Tennessee Williams
A VÁGY VILLAMOSA
rendező: Michael Thalheimer
Berliner Ensemble – Berlin, Németország

április 30.
KEDD • 17:00
Gobbi Hilda Színpad

Federico Garcia Lorca
BERNARDA ALBA HÁZA
rendező: João Garcia Miguel
Companhia João Garcia Miguel – Lisszabon, Portugália

+16

április 30.
KEDD • 20:00
Nagyszínpad

Iran Gajip
KORKUT LEGENDÁJA
rendező: Jonas Vaitkus
Auezov Kazah Állami Dráma Színház – Almati, Kazahsztán

május 2.
SZOMBAT • 19:00
Nagyszínpad

Bertolt Brecht
A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK
rendező: Zsótér Sándor
Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

május 3.
PÉNTEK • 19:00
Gobbi Hilda Színpad

Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij
A FÉLKEGYELMŰ
rendező: Martin Huba
Komáromi Jókai Színház – Komárom, Szlovákia

május 4.
SZOMBAT • 18:00
Nagyszínpad

SAIGON
rendező: Caroline Guiela Nguyen
Les Hommes Approximatifs – Franciaország

+14

május 5.
VASÁRNAP • 15:00
Gobbi Hilda Színpad

Erlend Josephson
EGY NYÁRI ÉJ SVÉDORSZÁGBAN
rendező: Eirik Stubø
DRAMATEN – Királyi Dráma Színház – Stockholm, Svédország

május 5.
VASÁRNAP • 18:00
Nagyszínpad

Madách Imre
AZ EMBER TRAGÉDIÁJA
rendező: Vidnyánszky Attila
Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

+14

A Nemzeti Színház a műsorváltoztatás jogát fenntartja!

„Örjögő röptünk
mondd, hová vezet?”

– Művészeti Tanács

ÁPRILIS 11. – MÁJUS 5.

MITEM 2019

Hettyey Aranka

Kiss Ferenc, Eöry Kató, Hettyey Aranka, Cs. Aczél Ilona, Uray Tivadar és Voinovich Géza Katona József emléktáblájánál Kecskeméten, 1934-ben | a Nemzeti Fotóriport felvétele

KIRÁLYNŐKET JÁTSZOTT...

Hettyey Aranka – a régi és az új nemzeti színházi stílus határán

Jászai Mari utódjának tartották. A Nemzeti Színház múltja, jelene és jövője című, 1928-ban forgatott némafilmben a korszak egyik legnépszerűbb művében, alakja az Otthon című Hermann Sudermann-darab nagyjelenetében tűnik fel.

Az 1930-as években azonban már nem került színre az 1894-ben bemutatott színmű. Idejétmúlttá vált. S Hettyey Arankát sem találjuk a tagok között. Bizony, eljárt az idő a klasszikus játéktílus felett, s a kiváló művésznő nem volt képes váltani. Bár 1935 után már nem lépett színpadra, színiakadémiai tanítványai sokáig emlegették.

Többnyire különös egyéniségét, szókimondását idézték fel. Joó László színész, színházigazgató, író és dramaturg így emlékezett 2010-ben megjelent *Burokban születtem* című önéletrajzi könyvében: „Utolsó évét töltötte a katedrán (...) Mi, »ifjú titánok« megmosolyogtuk olykor, de ha kedve engedte, és elmondott egy-egy klasszikusból részletet, többet tanulhattunk, mint egy alkalmi előadótól fél év alatt. Tagadhatatlan, hogy voltak már bogarai, hisz nemzedékeket oktatott. Az órája rendszeresen így kezdődött: »Szép fiúk előre, csúnya fiúk hátra. Maga – itt rám mutatott – fáradjon a legutolsó asztalhoz!«”

A legsajgóbb emléket Csákányi László őrizte tanáráról, melyet csak 1963-ban vallott meg a Film, Színház, Muzsika című hetilap olvasóinak: „Hettyey Aranka – ma már tudom, jó színésznő volt és hasznos pedagógus – máig fájó sebet szúrt belém. Bejött az első órára, és rám nézett: »Te akarsz színész lenni, te törös?« Pedig én a Sasfiókot szerettem volna játszani! Alig tudtam elviselni azt az órát, de elviseltem. Színész akartam lenni...”

Jóval megbocsátóbban írt róla 1979-ben az Új Tükör című hetilapban a *Meseautó*-ban feltűnt Perczel Zita, akinek Hettyey Aranka segítőkészen egyengette pályakezdését: „Szóke volt, magas, királynői termettel; sokszor játszott is királynőket. (...) Először félttem tőle, hidegnek látszott, szigo-

rúnak... Pedig végtelenül jószívú volt, szeretetteljes, csak nem tudta, vagy nem akarta mutatni.”

Arról nem szóltak a visszaemlékezők, hogy tanárnőjük beszélt-e nekik különös pályakezdéséről. Hettyey Aranka, miután 1896-ban elvégezte Horváth Zoltán színiiskoláját, Dobó Sándor székesfehérvári társulatában lépett színpadra. Egy év múlva a Magyar Színházhoz, majd az évad végén a Vígsházhoz szerződött; végül 1899-ben a Nemzeti Színház tagja lett. Nemcsak a fővárosban, hanem Relle Iván pozsonyi társulatában is szerepelt ekkoriban. Pozsonyban az évadnyitó *Az ember tragédiája*-előadásban Éva szerepében lépett fel – Ádámot Beregi Oszkár alakította. Beregivel együtt játszott 1900. január 10-én a Nemzeti Színházban is, Friedrich Schiller *Armány és szerelem* című drámájában. Sebestyén Károly másnap részletesen beszámolt az ifjú színésznő szárnypróbálgatásáról a Magyarországon: „E hölgynek szép, bár kissé merev arca, fölséges termete, rokonszenves hangja és nagy intelligenciája van. Ma még egyenetlen volt; bellyel-közzel akadozott, s ilyenkor kínos volt hallgatni; néhol azonban finom, diszkrét s mégis éles, átható beszédmódja tanulmányról és gondról tett tanulságot.”

Hettyey Aranka azonban ekkor még nem találta helyét az ország első színházában; 1903-ban Janovics Jenő hívására a szegedi társulathoz került, majd amikor a direktort 1905-ben kinevezték a Kolozsvári Nemzeti Színház vezetőjének, Erdélybe is követte.

Bár Kolozsváron számos modern kortárs dráma nőalakját is megformálta, egyéniségéhez a tragikái szerepkör illett a legjobban. Tóth

Imre igazgatása idején, 1914-ben ismét a Nemzeti Színház tagja lett. „Elektrában lépett fel először, és játszotta Lady Macbethet, Gonerilt, Margit királynét, Volummiát, Gertrudot Hamletben, Magdát az Otthonban, Erzsébetet Stuart Máriaiban, Gertudist Bánk bánban, Racine Phaedráját, Csehov Sirályában Irénét és még sok más tragikus szerepet” – emlékezett pályafutására *A régi Nemzeti Színház* című könyvében 1960-ban Csathó Kálmán író, a Nemzeti Színház rendezője. Csathó úgy látta, hogy különösen Jászai Mari halála után lett pótolhatatlan tagja a színháznak, hiszen ő volt az „egyetlen fiatalabb tragika” – negyvennyolc évesen! –, aki a klasszikus stílusban otthonos volt. Galamb Sándor kritikája a Napkeletben, mely Szophoklész *Elektrájának* 1924-es előadásáról született, azonban arról tanúskodik, hogy Hettyey Aranka éppen azért nem léphetett Jászai örökébe, mert „deklamációját teljesen avultnak” hatott.

Ennek ellenére híres alakítások is fűződnek Hettyey Aranka nevéhez, Bornemisza Péter Elektra-drámájának átiratában, Móricz Zsigmond *Magyar Elektrájában* érte el egyik legnagyobb sikerét. Kárpáti Aurél, a korszak egyik legjelentősebb színbírája a Pesti Naplóban így jellemezte játékát: „Különösen Hettyey Aranka Klitemmesztrája – ez a Sári bírónéba ojtott tiszazugi méregkeverő, valami elvetemült királyi fenség méltóságába keretézve – szolgálta rá minden elismerésre. Nebéz szerepének komplikált feladatait az utolsó árnyalatig játékos könnyedséggel, szellemesen és fölényes biztonsággal oldotta meg.”

Németh Antal, a Nemzeti Színház 1935-ben kinevezett igazgatója – mint hasznavehetlentől – megvált az ötvenhét éves Hettyey

Friedrich Schiller Stuart Mária című művének címszerepében. Az előadást Hermann Röbbeling, a bécsi Burgtheater igazgatója rendezte. Nemzeti Színház, 1935. április 26. | A Magyar Film Iroda felvétele

Uray Tivadar (Konstantin) és Hettyey Aranka (Irène, színésznő)
Anton Pavlovics Csehov: A sirály. Nemzeti Színház Kamaraszínháza,
1930. január 22. | László felvétele

Arankától. Németh látványosan akarta megújítani a Nemzeti műsórát és játékkultúrát. Nem akarta, hogy a klasszikus műveket azok a művészek interpretálják, akik a régi szavalóiskola hagyományain nőttek fel. De abban is lehet valami, amit Magyar Bálint, a Nemzeti Színház egykori titkára, színháztörténész említ visszaemlékezésében: az újonnan kinevezett direktor a volt miniszterelnökhöz, Bethlen Istvánhoz kötődő személyként zárta ki Hettyey Arankát a Nemzetiből. Hettyey ugyanis Bethlen „házi bulvárlapjának”, a 8 Órai Újság főszerkesztőjének, Nadányi Emilnek volt a felesége.

Hettyey első felindulásában elhatározta, hogy ha nem kell itthon, akkor külföldön próbál szerencsét színészként (ami akkoriban nem volt példa nélküli). 1936 tavaszán szenzációként számoltak be a lapok arról, hogy németül rekordidő alatt betanult néhány szerepet, ám valószínű, hogy végül felhagyott tervével, mert a sajtó ezt követően csak arról írt, hogy 1937-ben jelmeztani kurzust tartott a korszak egyik legmeghatározóbb színházművésze, Max Reinhardtnek a bécsi szemináriumában. Néhány évig, 1941-ig még oktathatott a Színművészeti Akadémián, ahol 1924-ben lett a drámai és vígjátéki gyakorlat tanára. Nyugdíjazása után, hogy jövedelmét kiegészítse, magántanítványokat vállalt.

Az utolsó hír 1953. február 8-án, hat nappal elhunytá után jelent meg róla a Magyar Nemzetben: „Hettyey Aranka, a Nemzeti Színház örökös tagja, az egykori Színművészeti Akadémia drámai tanszékének tanára, 75 éves korában meghalt. (...) nevét a magyar színház történetébe mint jeles drámai hősnő és tragika, s mint kitűnő színészpedagógus írta be.”

GAJDÓ TAMÁS
| a képek forrása: OSZMI

Dragoş Buhagiar jelmezterve
a Meggyeskert előadásához

Anton Csehov

A drámáról (kis jelenet)

Két jó barát, Polujehtov békebíró meg Fintyiflejev vezérkari ezredes, ott ültek a hideg ételekkel megrakott baráti asztalnál, és a művészetről folytattak eszmecsere-t.

– Olvastam, Taine-t, Lessinget... Mi mindent össze nem olvastam! – mondta Polujehtov, s barátját kahétiai borral kínálta. – Ifjúkoromat művészek körében töltöttem, magam is írogattam, és sok mindent megértetek... Tudod, nem vagyok művész, sem festő, de megvan hozzá a szímatom, az érzésem! Van szívem! Tudod, barátom, egy csapásra kiismerem magam, tudom, mi a hamis, mi a természetellenes, engem aztán nem tehet lóvá senki fia, legyen az akár Sarah Bernard vagy Salvini! Azonnal rájövök, ha van valami izé... valami trükk a dologban. Miért nem eszel? Mással úgysem szolgálhatok!

– Köszönöm, barátocskám, már jóllaktam... Ami a drámát illeti, hát valóban igazad van. Jól mondod, hanyatlak... Erősen hanyatlóban van!

– Természetesen! Hát ide figyelj, Filjap! A mai drámaíró meg a színház igyekszik, hogy minél érthetőbben fejezze ki magát... igyekszik élethűbb, realisabb lenni... A színpadon sem látsz egyebet, mint az életben. Vajon ez kell nekünk? Dehogyan. Harás, expresszió kell nekünk! Az életből az embernek úgyis annyira elege van, annyira ismeri, megszokta. Az embernek valami izé... olyasmi kell, hogy minden idege rángatózzék, hogy az egész lényé háborogjon! Régebben a színész természetellenes, síri hangon deklamált, ököllel verte a mellét, üvöltött, elsüllyedt a föld alá, de legalább expresszív volt! És a szavai is expresszívok voltak! A kötelességről, az emberségességről, a szabadságról beszélt... Minden jelenetben hőstetteket, önfeláldozást, emberszeretetet, szenvedést, féktelen szenvedélyeket lát... Pffuj!... Valamilyen nyomorúságos szélhámost, rongyos nadrágú férget, aki összehord hetet-havat...

A Spazinszki-j meg a Nyevezsín-féle írók az ilyen koszosban nagyszerű hőst látnak, de ha – bizisten bosszantó! – de ha az én tanácsom elé kerülnének, bizisten elítélném őket vagy három-négy hónapra, a BTK. 119. paragrafusa alapján, s ezt meggyőződésből tenném!

Csengetés hallatszott... Polujehtov felpattant, s már-már idegesen megindult a szobában, de újra visszaült...

Alacsony termetű, pirospozsgás fiúcska lépett be, a gimnazisták egyenruhájában, iskolatáskával a hátán... Félénken odalépett az asztalhoz, összecsapta a bokáját, és egy levelet nyújtott át Polujehtovnak.

– Anyuka csókoltatja a bácsit – mondotta – és meghagyta, hogy adjam át ezt a levelet.

Polujehtov feltépte a borítékot, feltette a szemüvegét, és hangosan szipogva olvasni kezdett.

– Mindjárt, lellem! – mondotta, miután elolvasta a levelet, és felállt. – Na, gyereünk... Bocsáss meg, Filja, egy pillanatra magadra hagylak.

Polujehtov kézen ragadta a gimnazistát, összefogta háziköntöse szélét, és bevezette a fiút egy másik szobába. Eltelt egy perc, és az ezredes különös hangokra lett figyelmes. Egy gyerekhang rimánkodva kért valamit... A könyörgést hamarosan sikitás, a sikitást pedig szívzaggató bógés váltotta fel.

– Bácsikám, nem fogok többé! – hallotta az ezredes. – Drága bácsikám, nem fogok! Jaj-jaj-jaj! Édes bácsikám, soha többé!

Ez a különös zaj vagy két percig tartott... Aztán minden elcsitult, kinyílt az ajtó, és Polujehtov jelent meg. Mögötte köpenyét gombolgatva a zokogást visszafojtó, kisírt arcú gimnazista lépett. A gyerek begombolta köpenyét, összecsapta bokáját, meghajolt, kabátujjába törölte a szemét és eltávozott. Behallatszott a becsapódó ajtó zaja.

– Mi történt itt az előbb? – kérdezte Fintyiflejev.

– A húgom levelet küldött, azt kérte, náspángoljam el a fiát... Kettest kapott görögöböl...

– Te mivel versz?

– Nadrágszíjjal... ez a legjobb... Nos, hol is hagytuk abba? Azelőtt az ember ott ült a zsöllyében, s kellemes érzésekkel nézte a darabot! Az ember szíve csak úgy dagadt, háborgott! Humánus szavakat hallott,

humánus tetteket látott, egyszóval csak szépet, gyönyörűt, és akár hiszed, akár nem... sírtam is! Megesett, ott ülök a színházban, és sírok, mint valami együgyű. „Petya, miért sírsz?” – kérdezte néha a feleségem, és én magam sem tudom, hogy miért sírok... Az igazat megvallva, a színpad nemesítően hat rám... De hát, őszintén megvallva, kire nem hat a művészet? Ki az, akit nem tesz nemesebbé? Minek, ha nem a művészetnek köszönhetjük azokat a fennkölt érzéseinket, amelyeket sem a vademberek, sem őseink nem ismertek! Látod, máris könnyek szöktek a szemembe... Ezek jó könnyek, nem szégyenkezem miattuk! Na igyunk, barátocskám! Igyunk a művészet és a humanitás virágzására!

– Igyunk... Adjá isten, hogy gyermekeinknek annyi érzésük legyen, amennyi... nekünk van.

A két jó barát ivott, és utána Shakespeare-ről kezdtek beszélni.

(fordította: Wessehy László)

Színház után

Nágya Zelenyina a mamájával hazatért a színházból, ahol a Jevgenyij Anyegin adták. Bement a szobájába, gyorsan ledobálta ruháját, kibontotta a haját, s egy szál alsószoknyában meg fehér hálókabátkában gyorsan asztalhoz ült, olyan levelet akart írni, mint aminőt Tatyána.

„Én szeretem magát, de maga nem szeret, nem szeret engem!”

Ennyit leírt, s akkor elnevette magát.

Még csak tizenhat éves volt, és még senkit sem szeretett. Azt tudta, hogy őt szereti Gornij hadnagy és Gruzgyev, a diák, de most, az opera után, kedve szottyant kételkedni szerelmükben... Milyen érdekes is az, ha egy lány boldogtalanul szerelmes! Ha az egyik jobban szeret, a másik meg közömbös, ebben van valami megható, szép és költői. Anyegin azért érdekes, mert egyáltalán nem szerelmes, Tatyána pedig azért elragadó, mert nagyon szeret; ha mind a ketten egyformán szeretnék egymást és boldogok lennének, hát az bizony szinte unalmas volna.

„Ne is bizonygassa többé, hogy szeret engem – folytatta Nágya a levelet, és Gornij hadnagyra gondolt. – Nem tudok hinni magának. Maga okos, művelt, komoly ember, óriási tehetség, s nem lehetetlen, hogy fényes jövő vár magára, míg én jelentéktelen s nem is csinos lány vagyok, s ön maga is tudja, hogy csak akadály volnék az életében. Igaz, megtetszettem magának, azt hitte, hogy bennem találta meg eszményképét, de ez tévedés volt, s most maga kétségbeesetten kérdi: miért is találkoztam ezzel a lánnyal? És csupán jóságból nem vallja be ezt őszintén!...”

Nágya megsajnálta magát, sírva fakadt s így folytatta:

„Nehezen hagyom itt mamát és a kisöcsémet, mert máskülönből apácakámzsát öltenék s elmennék világgá. Maga akkor szabad lenne és mást szeretne meg. Ó, bárcsak meghalnék!”

Könnyei miatt nem is tudta elolvasni, amit írt; az asztalon, a padlón és a mennyezeten kicsiny szívárványok rezegtek, mintha Nágya prizmán keresztül nézné a betűket.

Nem lehetett így írni, hátradőlt a karosszékekben, és Gornijra gondolt.

Istenem, milyen izgatóak, milyen elbűvölőek a férfiak! Nágyának eszébe jutott, mily kedves, szép és hízalgő, bocsánatkérő a hadnagy arckifejezése, amikor ővele vitatkozik a zenéről, és mennyire uralkodik

magán, hogy hangja el ne árulja szenvedélyes érzelmeit. Hiszen a társaságban, ahol a hideg gőg és közöny a jólneveltség jelének számít, az igazi szenvedélyt titkolni kell. És Gornij titkolja is, de ez nem sikerül, és a vak is látja, hogy szenvedélyesen szereti a zenét. A végeérhetetlen zenei viták, a hozzá nem értők vakmerő véleményei állandó feszültségben tartják, ezért olyan riadt, félénk és hallgatag. Remekül zongorázik, mint egy igazi virtuóz, s ha nem volna katonatiszt, bizonyára híres zenesz lenne.

Nágya könnyei felszáradtak, és visszaemlékezett, hogy Gornij egy zenekari hangversenyen szerelmet vallott neki, s még utána is lent a ruhatar fogasai között, ahol minden oldalról besüvített a légmozgás.

„Nagyon örülök, hogy végre megismerkedett Gruzgyevvel – folytatta az írást. – Gruzgyev egyetemi hallgató, és igen okos ember, biztosan meg fogja szeretni. Tegnap nálunk volt, és itt ült két óráig. Mindnyájan el voltunk ragadtatva tőle, és én sajnáltam, hogy maga nem jött el hozzánk. Sok figyelemre méltó dolgot hallottunk tőle.”

Nágya az asztalra könyökölt, fejét lehajította, haja eltakarta a levelet. Eszébe ötlött, hogy Gruzgyev, a diák is szereti őt, s annak ugyanannyi joga van az ő levelére, mint Gornijnak. Csakugyan, miért is nem ír inkább Gruzgyevnek? Szívét minden ok nélkül öröm dobogtatta meg: eleinte kicsiny volt az öröm, és mint a gumilabda, úgy érte szívét, majd egyre nőtt, tágult és rázúdult, mint a hullám. Nágya már elfelejtette Gruzgyevet is, Gornijt is, gondolatai összekavarodtak, az öröm pedig nőttön-nőtt, melléből kezébe, lábába szívárgott, s mintha könnyű, lenges szellő libegtette volna hajfürtjeit. Vállát rázta a hangtalan nevetés, az asztal is megremegett, a lámpaüveg is, az ő szeméből pedig könnyek peregtek, könnyek. Képtelen volt visszafojtani ezt a nevetést, és hogy bebizonyítsa saját magának, nem ok nélkül nevet, sietett valami nevetésgesre gondolni.

– Jaj, de mulatságos az a pincsi! – mondta, s úgy érezte, megpukkad nevetésében. – Milyen mulatságos kutyuska!

Eszébe jutott, hogyan játszott tegnap teázás után Gruzgyev a Maksim kutyával, s aztán mesélt egy roppant okos pudlikutyáról, amelyik az udvaron egy varjút hajkurászott, de a varjú visszafordult és odaszólt:

– Ejnye, te haszontalan!

A kutya nem tudta, hogy egy tudós varjúval van dolga, rettentően megijedt, ijedtében meghátrált, s csak azután kezdett ugatni.

– Mégis inkább Gruzgyevet fogom szeretni – határozott Nágya, és összetépte a levelet.

A diákról kezdett gondolkodni, a szerelméről meg az ő saját érzéséről, de közben a gondolatok fejében összekuszálódtak, s már ezerféle járt az eszében: a mama, az utca, a ceruzái, a zongorája... Boldog révület volt ez, úgy érezte, minden szép és jó, remek, az öröm pedig azt súgta neki, hogy ez még nem minden, hogy nemsokára még jobb lesz. Jön a tavasz, a nyár, mamával elutazik Gorbikibe, vakációra Gornij is odajön vele, sétál majd a kertben, udvarol neki, Gruzgyev is eljön, krokettet játszanak, kugliznak együtt, és Gruzgyev mulatságos, érdekes dolgokkal fogja őt szórakoztatni. Szörnyen vágott a kert homálya, a tiszta égbolt s a csillagok után. Vállait ismét megrázta a kacagás, s úgy érezte, hogy a szoba ürmfü-illatú, s mintha egy faág kopogtatna az ablakon.

Ágyához ment, leült rá, s azt se tudva, mit csináljon, boldogságával ránézett az ágya fejénél függő szentképre, és így szólt:

– Istenem, istenem, istenem!

(fordította: Lányi Sarolta)

ÁDÁMOK ÉS ÉVÁK

10 fővárosi iskola 178 diákja hónapokon át készült arra, hogy a Nemzeti Színház nagyszínpadán adhassák elő a magyar drámairodalom egyik klasszikusának, a Csongor és Tündének egy-egy jelenetét. Az Ádámok és Évák diákszínjátsszó „fesztiválnak” immár hatodik alkalommal adott otthont a Nemzeti Színház.

– Mindannyian – néző és játsszók – Csongorok és Tündék vagyunk, akik sok-sok fájdalmas és örömteli szerepet játszottunk életünk során. Azok, akik Vörösmarty drámáját nem csupán olvasták, hanem el is játszották, még mélyebben tudják, mit is jelent ez – mondta a gála végén Rideg Zsófia. A Nemzeti Színház dramaturgia, a zsűri elnöke hozzátette: reméli, hogy ez a mű számos választ ad majd az életben felmerülő kérdésekre azoknak, akik részt vettek az előadásban. Mert nemcsak ők dolgoztak Vörösmarty szövegén, hanem a szöveg is „dolgozik” majd a játsszóknak, és segíti őket a Tündérországba vezető bolyongásuk, vagyis életük során.

A résztvevő iskolák: Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakközépiskola tánc- és drámatagozat • Szentendrei Református Gimnázium • Szezhlo Gábor Evangélikus Gimnázium • Prohászka Ottokár Katolikus Gimnázium • Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakközépiskola • Lónyay utcai Református Gimnázium és Kollégium • Erzsébetvárosi Kéttannyelvű Általános Iskola, Szakiskola és Szakközépiskola • Deák téri Evangélikus Gimnázium • Madách Imre Gimnázium Thália Stúdiója

A munkájukat segítő nemzeti színházi mentorok: Nagy Mari, Söptei Andrea, Tóth Augusztina, Rubold Ödön, Bakos-Kiss Gábor, Varga József, Horváth Lajos Ottó színművész és Pintér Szilvia színház- és drámapedagógus, az Ádámok és Évák koordinátora

IV. PAJTA-SZÍNHÁZI SZEMLE

A vidéki amatőr színjátszás örömnépe a Pajtaszínházi Szemle, amelynek január 26. és 27. között negyedik alkalommal adott otthont a Nemzeti Színház. A Nemzeti Művelődési Intézet és a Magyar Teatrumi Társaság öt éve indította útjára a falusi amatőr színjátszást támogató Pajtaszínház programját, amelynek idei szemléjére 19 megyéből érkeztek társulatok, mintegy 300 fellépővel. A részt vevő települések 60 százalékának lélekszáma ezer fő körüli. Az idei legkisebb település társulata a 111 lakosú Veszprém megyei Nemetbányáról érkezett.

– A program keretében eddig 81 településen jött létre falusi amatőr színjátszó csoport, amelyek több mint fele folyamatosan működik – értékelt az idei szemle után Szabó Ágnes, a társaság alelnöke és a Nemzeti Színház vezérigazgatói megbízottja, aki a kezdetektől részt vesz a szervezésben. – Jó látni, hogy egyre többen nem népszínházi művet vagy ismert humoros jelenetet adnak elő, hanem közösen írt, a településük mindennapjait, élményeit, történelmét, legendáját, népszokását bemutató színdarabokkal érkeznek a szemlére.

FÜLÖPJAKAB (Bács-Kiskun), **ALMAMELLÉK** (Baranya), **KARDOSKÚT** (Békés), **SAJÓKAZA** (Borsod-Abaúj-Zemplén), **CSANÁDPALOTA** (Csongrád), **SÁRSZENTÁGOTA** (Fejér), **NAGYLÓZS** (Győr-Moson-Sopron), **BOJT** (Hajdú-Bihar), **VÁMOSGYÖRK** (Heves), **TISZASZŐLŐS** (Jász-Nagykun-Szolnok), **BAJ** (Komárom-Esztergom), **EGYHÁZASGERGE** (Nógrád), **PILISSZENTKERESZT** (Pest), **VÁRDA** (Somogy), **RÉTKÖZBERENC** (Szabolcs-Szatmár-Bereg), **ÉRTÉNY** (Tolna), **VASSURÁNY** (Vas), **NÉMETBÁNYA** (Veszprém), **TESKÁND** (Zala).

CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ

Vallomások egy kötetben – egy színházi előadás zarándokútja

December 13-án mutatta be az MMA Kiadó a Nemzeti Színházban azt a szép kiállítású könyvet, amely a Csíksomlyói passió című színházi előadás augusztus 18-i székelyföldi bemutatójáról szól. Összeállításunkban e kötetből adunk ízelítőt.

A Csíksomlyói passió című könyv a Nemzeti Színház és a Magyar Nemzeti Táncegyüttes közös produkciójának augusztus 18-i hazatéréséről szól. A kötetben az erdélyi ünnepi előadásból vett szemelvények, a Berecz András által összeállított archaikus mesék és énekek mellett olvashatunk tanulmányt a ferences iskoladramákról, és természetesen megszólalnak az előadás főbb alkotói. Vidnyánszky Attila rendező és Zsuráfszky Zoltán társrendező, koreográfus vall arról, miért jelent mérföldkövet a pályájukon ez a grandiózus előadás. A Csíksomlyói passió több mint egy színházi előadás szabadtéri feldolgozása. Ez hallható ki azoknak a színészeknek a tanúságtétellel felérő interjúból, akik megosztják gondolataikat a készülétekről. De ez érezhető ki azon székelyföldi táncosok élményszerű beszámolóiból is, akik csatlakoztak az augusztusi előadáshoz. Aki kézbe veszi a könyvet, nemcsak a helyszínen készült interjúkban merülhet el, hanem gyönyörű fényképeken megcsodálhatja azt is, hogyan állt össze ez a nagyszabású produkció. A Prima Primissima díjas Benkő Imre és a Nemzeti Színház fotósa, Eöri Szabó Zsolt exkluzív képei segítenek felidézni mindazt, amit 25 ezer ember a helyszínen és több százezer néző a Duna televízió képernyője előtt átélt.

A könyvben megszólaló művészek

Barta Ágnes, Berecz András, Berettyán Nándor, Berettyán Sándor, Farkas Dénes, Molnár Levente, Rácz József, Rátóti Zoltán, Schnell Ádám, Szöcs Géza, Tóth Augusztina, Vidnyánszky Attila, Zsuráfszky Zoltán

A kötet kapható a budapesti Fókusz Könyvárúházzban, az Írók Boltjában. 15 százalékos kedvezménnyel megrendelhető az MMA Kiadó webshopjában: www.mmakiado.hu.

BESSENYEI- EMLÉKTÁBLA

Bessenyei Ferenc születésének századik évfordulóján, február 10-én avattak emléktáblát a budapesti Kálmán Imre utca 10-es ház falán. Itt élt 1957 és 1970 között a Nemzeti Színház egykori legendás tagja.

TRAGÉDIA-SZPOTOK

„Ember küzdj, és bízva bízzál” címmel pályázatot indított a Nemzeti Színház 13–23 éves diákok számára. Ötletes, telefonnal készült szpotokat vár a színház *Az ember tragédiája* egy-egy jól ismert sorához. A 20-30 másodperces videók március 4-ig folyamatosan megjelennek a Nemzeti Instagram-oldalán. A videókat *Az ember tragédiája* című előadás három szereplője, Schnell Ádám, Nagy Mari és Herczegh Péter bírálják el, de a közönség is szavazhat. Eredményhirdetés március 11-én.

A képen: Így készültek a Nemzeti saját szpotjai *Az ember tragédiájához*

ÚJRA SZÍNHÁZI VETÉLKEDŐ

Ötödik alkalommal indította útjára színháztörténeti vetélkedőjét a Nemzeti Színház 10-edikes és 11-edikes diákcsoportoknak. Az első három internetes fordulóban az indulók színháztörténeti ismereteiket, kreativitásukat és informatikai készségeiket mérik össze, és a legjobb hat csapat kerül a június 11-i döntőbe. Az idei vetélkedő témája a színháztörténész és rendező, Németh Antal munkássága, aki 1935 és 1944 között a Nemzeti igazgatója volt. A képen: a tavalyi vetélkedő.

ELNÉZÉST KÉRÜNK...

A december-januári számunk könyvajánlójában Balázs Ádám: Egy angol úr – Erdélyből, Balázs Samu életútja című könyvéről tévesen írtuk, hogy magánkiadásban jelent meg. A kötet kiadója az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, valamint a Petőfi Irodalmi Múzeum. Pontatlanságunkért elnézést kérünk az érintettektől.

AZ ÉV SPORTOLÓJA GÁLA

Immár negyedik alkalommal adott otthont február 14-én a Nemzeti Színház a gálának, amelyen a Magyar Sportújságírók Szövetsége (MSÚSZ) szavazatai alapján díjazták az elmúlt év legjobbait. A Magyar Olimpiai Bizottság és az MSÚSZ életműdíját a 61. alkalommal kiírt szavazáson az 1979-ben világbajnokságot nyert férfi asztalitenisz-csapat tagjai, JÓNYER ISTVÁN, KLAMPÁR TIBOR és GERGELY ISTVÁN kapta. Az „M4 Sport – Az Év sportolója” gála díszvendége az amerikai atléta, Carl Lewis volt, aki 9 olimpiai és 8 világbajnoki aranyérmet szerzett pályafutása során.

A képen: Liu Shaolin Sándor olimpiai, világ- és Európa-bajnok rövidpályás gyorskorcsolyázó Carl Lewistől veszi át az év férfi sportolója díjat. Középen Tarlós István, Budapest főpolgármestere.

| fotó: MTI/Illyés Tibor

Filip Latinovicz hazatérése | Pécsi Horvát Színház

Hogyan nevezzetek? | Deutsche Bühne Ungarn

NEMZETISÉGEK A NEMZETIBEN

A magyarországi bolgár, horvát, görög, német, örmény, roma, szerb és szlovák nemzetiségek előadásai láthatók március 25. és 30. között a Nemzeti Színházban. Csasztvan Andrással, a sarvasi szlovák Cervinus Teátrum vezetőjével, a Magyarországi Nemzetiségi Színházi Szövetség elnökével beszélgettünk.

Mikortól beszélhetünk nemzetiségi színjátszásról Magyarországon?

– Ha a 19. századig tekintünk vissza, akkor elsősorban a német vagy a szerb színház történetére kell gondolnunk, de a tótkomlói szlovák színjátszásnak is százéves múltja van. A mai helyzet ismeretéhez a rendszerváltoztatás körüli évekig kell ugrnunk, mert ekkor került újra előtérbe a nemzetiségi színjátszás ügye. Ebben az időszakban alakult többek között Pécsen a horvát, Szekszárdon a német színház és egy sor további társulat. 2010-ben pedig döntően Gergely László kezdeményezésére létrejött a Magyarországi Nemzetiségi Színházi Szövetség.

Kiket fog össze a szövetség?

– Jelenleg 17 tagunk van, amelyek közül a Budapesten működő Magyarországi Szerb Színház, a Pécsi Horvát Színház, a szekszárdi Deutsche Bühne Ungarn, a sarvasi Cervinus Teátrum és a budapesti roma színház, a Karaván alkotja a szervezet gerincét. Évente több új előadást állítanak színpadra, és 20–100 közötti előadást játszanak székhelyükön vagy magyarországi nemzetiségi területeken tájlova. Rajtuk kívül még szlovák, bolgár, örmény, görög és több roma színház is működik. A románoknak jelenleg egy diákszínházi csoportjuk van a gyulai gimnáziumban.

Voltak a Jelen/lét fesztiválnak előzményei?

– 1993-ban az Ablonczy László vezette Nemzeti Színház adott lehetőséget az első seregszemlére. Aztán egy jó évtizeden keresztül az Arkusfest, ezt követően, immár negyedik alkalommal a Jelen/lét fesztivál teremt fórumot a nemzetiségi társulatok megmutatkozására.

Mit jelent a színház a nemzetiségek számára?

– A nemzetiségek évszázadok óta a nemzeti kultúra részét alkotják. Ezért is van különös jelentősége annak, hogy második alkalommal

játszhatunk a nemzet színházában, a Nemzetiben. Úgy vélem, hogy az előadásokon túl ezek a társulatok a kultúrák közötti híd szerepét is betöltik. A kisebbségek számára az asszimiláció kérdése jelenti a legkomolyabb kihívást. A kulturális identitás és az anyanyelv megőrzésében kiemelt szerepet játszik a színházi tevékenység. Ennek egyik fontos eleme, hogy a társulatok kiemelt feladatuknak tartják az anyanemzetek kortárs drámáinak bemutatását, megismertetését.

Mekkora közönséget érnek el a társulatok?

– Évente mintegy 150 ezer nézőt szolgálunk ki. Az előadások többsége magyar felirattal megy, hogy azok is élvezhessék, akik már nem, vagy csak kevésbé beszélnek szüleik, nagyszüleik nyelvét. Vannak olyan produkciók is, amelyeket nemcsak az adott nemzetiség nyelvén, hanem magyarul is játszanak, hogy még szélesebb közönséghez eljuthassanak ezek a művek. Tavaly a Nemzetiben mintegy kétezren voltak kíváncsiak ránk, telt házzal játszottak a társulatok.

Mit kínál az idei fesztivál?

– A társulatok többsége a tavalyi Jelen/lét óta bemutatott új előadásaikkal szerepel. Így áttekintést kaphatnak a nézők – és reményeink szerint a magyar színházi szakemberek is – arról, mi újat nyújt nyolc hazai nemzetiség tizenhat előadása. Látható horvát klasszikus, valamint kortárs görög és bolgár szövegből készült produkció, a Karaván Színház kortárs ifjúsági problémát tematizáló drámával érkezik. Az örmények az 1915-ben kezdődött, őket sújtó népirtásra emlékeznek. Lecs szlovák irodalmi összeállítás és kortárs cseh vígjáték szlovák nyelven, valamint egy Bereményi Géza és Cseh Tamás ihlette előadás is. Izgalmas és gazdag programmal várjuk az érdeklődőket.

KORNIA ISTVÁN

Női öltöző | Vertigo Szlovák Színház

I'm online | Karaván Színház

A JELEN/LÉT FESZTIVÁL RÉSZLETES MŰSORA

Kaszás Attila Terem	25	H	19:30
Gobbi Hilda Színpad	26	K	19:30
Kaszás Attila Terem	26	K	18:00
Gobbi Hilda Színpad	27	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	27	Sze	16:00
Gobbi Hilda Színpad	28	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	28	Cs	17:00
Bajor Gizi Szalon	28	Cs	19:30
Gobbi Hilda Színpad	29	P	19:00
Kaszás Attila Terem	29	P	19:30
Bajor Gizi Szalon	29	P	10:30
Bajor Gizi Szalon	29	P	14:00
Bajor Gizi Szalon	29	P	19:30
Gobbi Hilda Színpad	30	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	30	Szo	15:00
Kaszás Attila Terem	30	Szo	17:30
Kaszás Attila Terem	30	Szo	20:00

Egyfelvonásos komédiák I Anton Csehov |

Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház

Filip Latinovicz hazatérése I Miroslav Krleža | Pécsi Horvát Színház

Virágzó szemek I Radosztina Angelova nyomán | Malko Teatro

Avala express XX. I Bereményi Géza nyomán | Magyarországi Szerb Színház

Szobacsoda I zenés mesejáték | Nemzetiségi Színházi Társulat

Hogyan nevezzetek? I Matthieu Delaporte / Alexandre de la Patellière |

Deutsche Bühne Ungarn

Láskaboželáska I zenés irodalmi összeállítás | Cervinus Tátrum

A helység kalapácsa I Petőfi Sándor | Zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház

Dromos – Út I Amfitheatro Görög Nemzetiségi Színház

Női öltöző I Arnošt Goldflam | Vertigo Szlovák Színház

Banyamesék I bábos-zenés mesejáték | Karaván Színház

Vers és zene – rendhagyó irodalomóra I verses, zenés műsor |

Karaván Színház

Az én Budapestem I interaktív beszélgetés Borojević Dobrila írónővel |

Magyarországi Szerb Színház

I'm online I Selmeczi Bea | Karaván Színház

Cigányvarázs I Cinkapanna Cigány Színház

Genocídium I Antonia Arslan: Pacsirtavár című regénye alapján |

Artashat Örmény Színház

Amíg szól a hegedű I zenés dráma | Romano Teatro

2019. március 25–30. • Nemzeti Színház

EMLÉKKIÁLLÍTÁS

feb. 15-től

Bessenyei 100

Szerepek, jelmezek, dokumentumok – a száz éve, 1919. február 10-én született Bessenyei Ferencre emlékezik a Nemzeti Színház. A 2004-ben elhunyt színész rövidebb időszakok mellett 1950–1963 és 1967–1973 között volt tagja a Nemzeti Színház. Ádám, Bánk bán, Othello volt, neve összefordított Németh László és Illyés Gyula történelmi drámáinak főszereplőivel.

mikor? hol?

látogatható február 15-től naponta az előadások előtt egy órával
Nemzeti Színház – 3. emeleti társalgó

A képen: Illyés Gyula Fáklyaláng című drámájában
Bihari Józseffel (b) és Ungvári Lászlóval (j) 1952-ben. Rendező: Gellért Endre

NAGY MARI ESTJE

márc. 4.

Mária testamentuma

Mi a hit? Meg kell-e halni a hitért? Meg kell-e ezért halni egy anya fiának? Vagy bárki fiának? Milyen terhet hordoz az az anya, aki elengedte a fiát? Cserébe a világot. A világ megváltásáért. Ezekre a kérdésekre keresi a választ a világhírű Colm Tóibín Mária testamentuma Nagy Mari előadásában.

mikor? hol?

március 4. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

Olvasson színházat!

www.nemzetiszinhas.hu/magazin

BERECZ-EST

márc. 13.

János menny- és pokoljárásai

János élete nagyobb részéről, melyet hamuban ülve töltött, itt most nem esik szó, háborús cselekedeteiről annál inkább. De hát lehet-e az olyan emberről hallgatni, aki a nyílt frontvonalon áll neki, hogy egyet jót bográcsozzon, s szalonnabórt rágicsálva kiáltja a rámeredő ágyúknak: „Ide ne lőjete, itt ember van!”

mikor? hol?

március 13. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

REJTŐ-EST

márc. 22.

Szájon lőtt tigris

„Rejtő Jenő-s, sanzonos, kalandos, légiós, fordultatos, tizenégy karátos est, zenéssel és minden bizonnyal! Eldöntöttem, hogy ez a pesti nagy-dumás srác nekem örökre a barátom. És nem csupán lehetőségem, de kötelességem is szólani a barátomról, akivel soha sem találkoztam, mégis jól ismerem” – várja Önöket: Olt Tamás.

mikor? hol?

március 22. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

TÓTH AUGUSZTA ESTJE

márc. 24.

Hoztam valamit a hegyekből

Azt mondják, egy ember addig él, amíg emlékeznek rá. Vajon Mezei Máriára hányan emlékeznek napjainkban? És hogyan? – kérdezi Tóth Auguszt, aki egy monodrámával „felel”. Izgalmas kalandozásra hívja a nézőket, hogy közösen idézhessék fel sok zenével, humorral és iróniával fűszerezve az Asszony, Ember, Művész életét.

mikor? hol?

március 24. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

SZÜCS NELLI ESTJE

márc. 30.

Fedák Sári

Ismernünk kell színjátszásunk nagyjait. És Fedák egyike volt a legnagyobbaknak. Ő volt „A” primadonna. Sztár Pesttől New Yorkig. Molnár Ferencsel rövid és viharos házasságban élt. Koholt vádak miatt 1945 után mellőzték – színpadra többé nem léphetett. Megjárta a csúcspontokat és a poklokat. Méltán ünnepelték, és méltatlanul félreállították.

mikor? hol?

március 30. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

NEMZETI

A magazin megtalálható országsszerte a Lira könyvruházaiiban és boltjaiban.

RÁHANGOLÓ ÉS KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

mikor? hol?

RÁHANGOLÓ az előadások előtt

március 20. – **Sára asszony** (18 órától)

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ az előadások után

március 6. – **Pustol a hó**

március 29. – **Meggyeskert**

Nemzeti Színház (a pontos helyszínről érdeklődjön a színházban)

PIM – ORSZÁGOS SZÍNHÁZTÖRTÉNETI MÚZEUM ÉS INTÉZET

PROGRAMOK

A BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUMBAN

VILLASÉTA BAJOR GIZI EGYKORI OTTHONÁBAN

március 8. és 23. – 18 óra | belépő: 2000 Ft

Regisztráció szükséges: szebenyi.agnes@oszmi.hu

BESSENYEI 100

Vetítés beszélgetéssel – a vendég: B. Élthes Eszter, a színész özvegye

március 14. – 16 óra | belépő: 500 Ft

KULISSZÁK MÖGÖTT (előadás+vetítés): MÁRKUS LÁSZLÓ

március 19. – 14 óra | belépő: 500 Ft

VILLAKONCERT FELOLVASÁSSAL – ERDÉLYI ÉVSZÁZADOK

Közreműködik: Szabó Attila – gitár, felolvas: Papp Kinga Livia

március 20. – 19 óra | belépő: 1000 Ft, Hegyvidék-kártyával: 500 Ft

SZÍNHÁZI VILÁGNAP A MÚZEUMBAN, MÁRCIUS 27-ÉN

11 és 18 óra között – tárlatvezetés, vetítés, nyereményjáték (színházi büfé)

16 óra – Psota '90. Vendégek: Keleti Éva, Szerednyei Béla, Gajdó Tamás

18 óra – „Jávor bajusztól Ruttkai mosolyáig” – műtárgylesen.

Belépő: 2000 Ft | Regisztráció szükséges: szebenyi.agnes@oszmi.hu

BUBIK 60 – BESZÉLGETÉS VERSEKRŐL, SZÍNÉSZEKRŐL

március 28. – 16 óra | belépő: 500 Ft

KORTÁRSUNK CSEHOV – A KRÉTAKÖR TÁRSULAT

március 30. – 16 óra | belépő: 1000 Ft, diákoknak 500 Ft

KIÁLLÍTÁSOK

KORTÁRSUNK CSEHOV

BUBIK 60

A kiállítások április 21-ig tekinthetők meg szerdától vasárnapig 14 és 18 óra között

ELŐADÁS AZ OSZMI-BAN

TROJKA SZÍNHÁZI TÁRSULÁS: CSERESZNYÉSKERT

március 9. és 10. – 19 óra | belépő: 4900 Ft

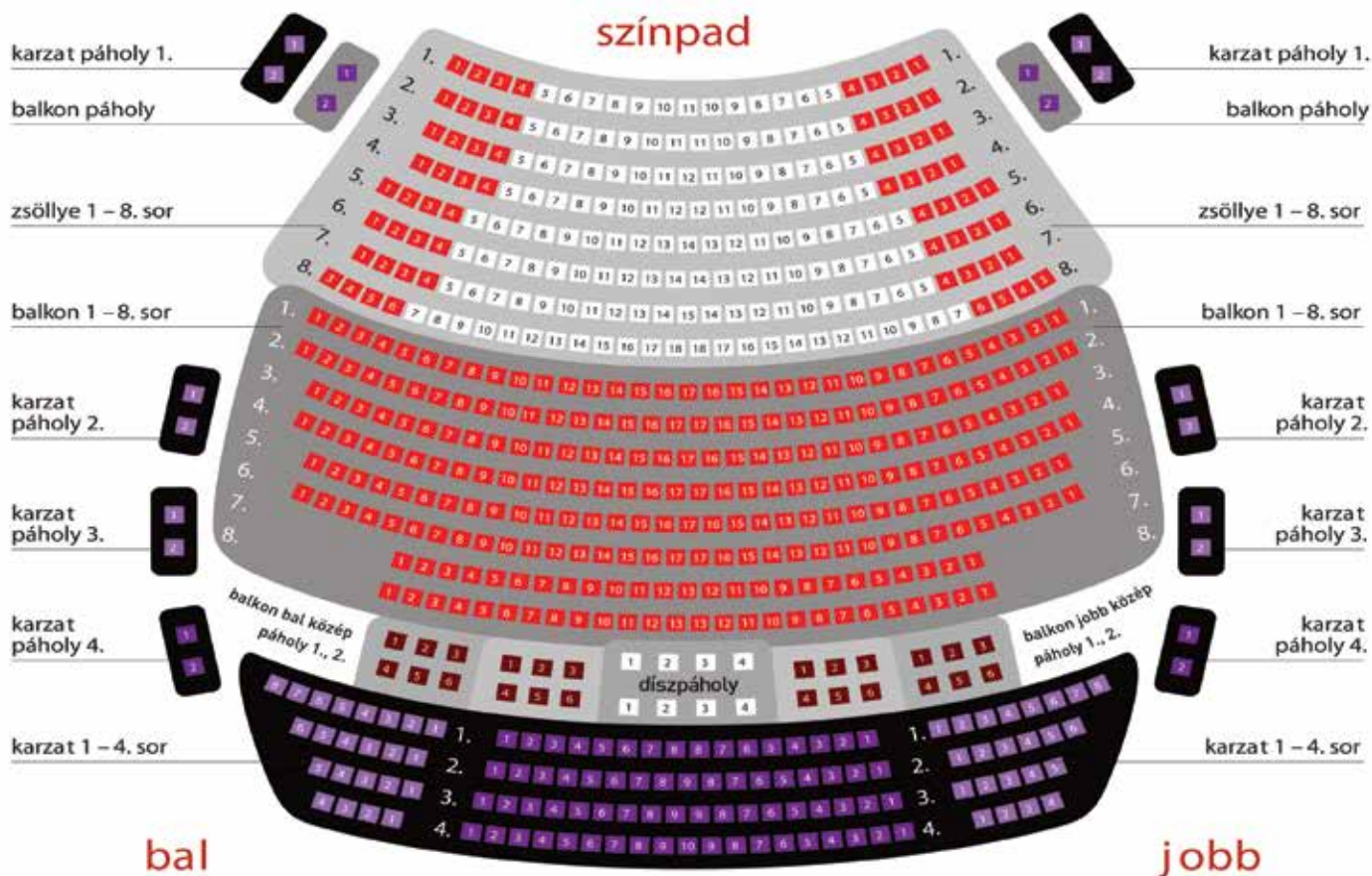
Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, Körterem **Bajor Gizi Színézmúzeum**

1124 Bp. Stromfeld Aurél 16.

Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet:

1013 Bp. Krisztina krt.57.

bővebb információ: www.oszmi.hu // www.facebook.hu/oszmibp

Nagyszínpad jegy

1. Árkategória
 2. Árkategória
 3. Árkategória
 4. Árkategória

JEGYÁRAK:

1. kategória **3800 Ft**

2. kategória **3000 Ft**

3. kategória **2100 Ft**

4. kategória **1800 Ft**

Stúdiószínpadok (Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon): **3000 Ft**

ÖT NAP ELŐNY!

Aki bérletvásárláskor megadja az e-mail címét, minden hónapban értesítést kap: **ÍGY ÖT NAP ELŐNYT ÉLVEZ**, hogy szabadon lefoglalja bérletes helyét a „normál” jegyvásárlók előtt.

Bővebb jegy- és bérletinformációk

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
telefon: (+36 1) 476 6868

Nyitvatartás:

Hétköznap 10–18 óra között (ebédidő: 13–13.20), hétvégén 14–18 óra között, illetve az előadások kezdetéig. Ha nincs előadás, vasárnap zárva.

Andrássy úti jegyiroda

1061 Budapest, Andrássy út 28.
telefon: (+36 1) 373 0963; 373 0964; 373 0996; 354 1777

Nyitvatartás:

Hétköznapokon 10 és 18 óra között.

Jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

LAST MINUTE DIÁKJEGY – 500 FT

A kedvezmény játszóhelytől és szektortól függetlenül érvényes diákigazolvány felmutatásával vehető igénybe, a színház jegypénztárában, az előadás megkezdése előtt egy órával. A megmaradt jegyek ára egységesen 500 Ft. Egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

Pedagógusok és diákok figyelmébe ajánljuk!

A csoportos diákjegynél is kedvezőbben, 50%-os engedménnyel vásárolhatnak a diákok és a pedagógusok is diákbérletet. (Vásárláskor a kedvezményre jogosító igazolványt be kell mutatni.)

VÁLTSON BÉRLETET A 2018/19-ES ÉVADRA IS!

Válasszon szabadbérleteink közül! Ön választhatja ki az előadást, a helyszínt, a helyet és az időpontot is! Új szabadbérleteinkben nagyszínpadi és stúdiósínpados előadásokat tetszése szerint választhat.

Bérleteinket kedvező áron, a napi jegyárnál átlagosan 25%-kal olcsóbban vásárolhatja meg.

SZABADBÉRLETEK

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi és stúdiósínpados előadásra érvényesek

JÁSZAI MARI bérlet, 4 előadásra	8 900 Ft
FEDÁK SÁRI bérlet, 3 előadásra	6 900 Ft

DIÁKBÉRLETEK

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi és stúdiósínpados előadásra érvényesek

BUBIK ISTVÁN diákbérlet, 4 előadásra	6 000 Ft
LATINOVITS ZOLTÁN diákbérlet, 3 előadásra	4 500 Ft

Választható előadások listája

NAGYSZÍNPAD:

Ivan Viripajev: **ÁLOMGYÁR**; Madách Imre: **AZ EMBER TRAGÉDIÁJA**; **ROCCO ÉS FIVÉREI** – A Rocco és fivérei című film forgatókönyve alapján; Anton Csehov: **MEGGYESKERT**; Molière: **TARTUFFE**; Gárdonyi Géza – Zalán Tibor: **EGRI CSILLAGOK**; Szilágyi Andor: **TÓTH ILONKA**; **CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ**; Edmond Rostand: **CYRANO DE BERGERAC**; Szarka Tamás: **ÉDEN FÖLDÖN**; Vörösmarty Mihály: **CSONGOR ÉS TÜNDE**; William Shakespeare: **SENTIVÁNEJI ÁLOM**; **ISTEN OSTORA** – Bánffy Miklós nyomán; Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasz László – Vincze Zsuzsa: **KÖRHINTA**; Tamási Áron: **VITÉZ LÉLEK**; Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ**; Szénási Miklós – Oleg Zsukovszkij – Lénárd Ödön: **MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL** – továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

STÚDIÓSÍNPADOK

(Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon, rendhagyó nézőtér a Nagyszínpadon)

Székely János: **CALIGULA HELYTARTÓJA**; William Shakespeare: **OTHELLO**; Robert Bolt: **EGY EMBER AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGNAK**;

Örkény István: **MACSKAJÁTÉK**; Földes László Hobo: **HÉ, MAGYAR JOE!**; Katona József: **BÁNK BÁN**; Arthur Miller: **AZ ÜGYNÖK HALÁLA**; Carlo Goldoni: **HÁZASSÁG PALERMÓBAN**; Brian Friel: **POGÁNYTÁNC**; Georg Büchner: **WOYZECK**; Bertolt Brecht: **A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK**; Ingmar Bergman: **SZENVEDÉLY**; Ivan Viripajev: **RÉSZEK**; William Shakespeare: **III. RICHÁRD**; Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA**; Szergej Medvegyev: **FODRÁSZNŐ**; Anton Csehov: **HÁROM NŐVÉR**; Anton Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK**; Örkény István: **TÓTÉK**; Szigligeti Ede: **LILIAMFI**; Döbrentei Sarolta: **SÁRA ASSZONY**; Földes László Hobo: **A GULAG VIRÁGAI**; Bertolt Brecht: **GALILEI ÉLETE**; Földes László Hobo: **HALJ MEG ÉS NAGY LESZEL**; Weöres Sándor: **PSYCHÉ**; Földes László Hobo: **BALLADA A KÉT SEBZETT HATTYÚRÓL**; Földes László Hobo: **TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT**; Földes László Hobo: **A FÖLTÁMADÁS SZOMORÚSÁGA**; Long–Singer–Borgeson: **SÖR (SHAKESPEARE ÖSSZES RÖVIDÍTVE)** angol nyelven; **SZINDBÁD** – Krúdy Gyula regényei alapján; Colm Tóibín: **MÁRIA TESTAMENTUMA**; Fedák Sári; Rejtő Jenő: **SZÁJON LÓTT TIGRIS**; Mezei Mária: **HOZTAM VALAMIT A HEGYEKBŐL** – továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

» A bérletek a stúdiósínpadokon nem helyreszólóak, a helyfoglalás az érkezés sorrendjében történik!

» A bérletek nem érvényesek a Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó (MITEM) előadásaira és a premierekre.

» Diákbérlet vásárlásához igazolvány bemutatása szükséges!

» Felhívjuk nézőink figyelmét, hogy a bérletek egy évadra érvényesek.

» A szabadbérletek automatikus belépésre nem jogosítanak, ezért kérjük, időben foglalják le és vegyék át jegyeiket. A jegyek a bérletszelvény ellenében a Nemzeti Színház jegypénztárában, vagy a jegyirodában vehetők át.

» A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

#NEMZETIADIAKOKERT

A 2018/19-es évadban is ingyenesen látogatható a *János vitéz*, a *Csongor és Tünde*, a *Tóth Ilonka* és a *Fekete ég - A fehér felbő* diákcsoportok (és kísérőtanáraik) számára. Célunk, hogy a magyar irodalom és magyar történelem legszébb műveit és sorsfordító pillanatait felidéző előadásainkat a lehető legtöbb diák számára elérhetővé tegyük! A kiválasztott előadásra előjegyzés szükséges, regisztrálni a jegy@nemzetisinhaz.hu címre írt levéllel lehet!

Gobbi Hilda Színpad	1	P	19:00
Nagyszínpad	2	Szo	19:00
Nagyszínpad	3	V	19:00
Gobbi Hilda Színpad	3	V	15:00
Kaszás Attila Terem	4	H	19:30
Bajor Gizi Szalon	4	H	19:30
Nagyszínpad	5	K	18:00
Gobbi Hilda Színpad	5	K	19:00
Nagyszínpad	6	Sze	15:00
Bajor Gizi Szalon	6	Sze	19:30
Nagyszínpad	7	Cs	18:00
Gobbi Hilda Színpad	7	Cs	19:00
Nagyszínpad	8	P	14:00
Gobbi Hilda Színpad	8	P	19:00
Kaszás Attila Terem	8	P	19:30
Nagyszínpad	9	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	9	Szo	19:00
Nagyszínpad	10	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	10	V	19:00
Kaszás Attila Terem	10	V	19:30
Nagyszínpad	11	H	19:00
Gobbi Hilda Színpad	11	H	19:00
Nagyszínpad	12	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	12	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	13	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	13	Sze	19:30
Nagyszínpad	14	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	14	Cs	15:00
Kaszás Attila Terem	14	Cs	19:30
Nagyszínpad	16	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	16	Szo	19:00

MÁRCIUS

Egy ember az örökkévalóságnak I Robert Bolt

Meggyeskert I Anton Csehov | **PREMIER**

Meggyeskert I Anton Csehov

Pogánytánc I Brian Friel

Woyzeck I Georg Büchner

Mária testamentuma I Clom Tóibín | Nagy Mari önálló estje

Egri csillagok I Gárdonyi Géza – Zalán Tibor | akadálymentesített előadás

Fodrásznő I Szergej Medvegyev

Egri csillagok I Gárdonyi Géza – Zalán Tibor

Pustol a hó I Szarvas József – Bérczes László | Szarvas József önálló estje **közönségtalálkozóval**

Az ember tragédiája I Madách Imre

Caligula helytartója I Székely János

Az ember tragédiája I Madách Imre

Caligula helytartója I Székely János

Tudod, hogy nincs bocsánat I Földes László Hobo

Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály

A gömbfejűek és a csúcsfejűek I Bertolt Brecht

Éden földön I Szarka Tamás

Othello I William Shakespeare

Galilei élete I Bertolt Brecht

Isten ostora I Bánffy Miklós: A nagyúr című műve alapján

Hé, Magyar Joe! I Földes László Hobo

Isten ostora I Bánffy Miklós: A nagyúr című műve alapján

Hé, Magyar Joe! I Földes László Hobo

Bánk bán I Katona József

János menny- és pokoljárásai I Berecz András ének- és mesemondó estje

Perelj, Uram I Sobor Antal | a székesfehérvári Vörösmarty Színház vendégjátéka

Bánk bán I Katona József

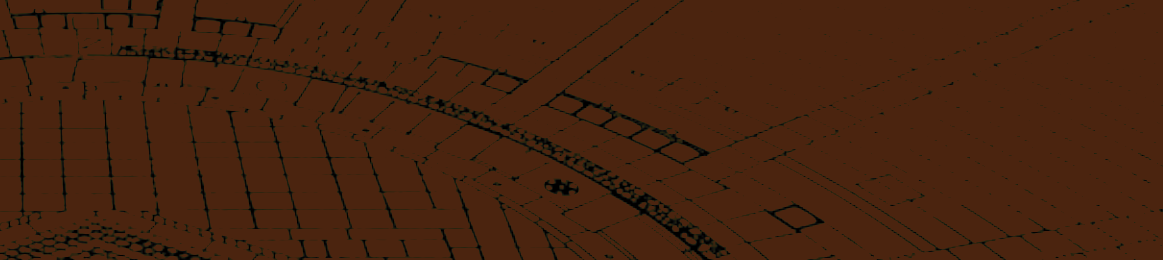
Halj meg és nagy leszel I Földes László Hobo

János vitéz I Petőfi Sándor

Egy ember az örökkévalóságnak I Robert Bolt | **ráhangoló** 18 órától

Kísérőrendezvényeinkről a 48–49. oldalon tájékozódhat. | A műsorváltoztatás jogát a színház fenntartja!

A március 25–30. között zajló JELEN/LÉT FESZTIVÁL részletes műsora a 47. oldalon található!

Nagyszínpad	17	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	17	V	19:00
Kaszás Attila Terem	17	V	19:30
Nagyszínpad	18	H	19:00
Gobbi Hilda Színpad	18	H	19:00
Kaszás Attila Terem	18	H	14:00
Nagyszínpad	19	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	19	K	19:00
Bajor Gizi Szalon	19	K	19:30
Kaszás Attila Terem	20	Sze	19:30
Nagyszínpad	21	Cs	19:00
Nagyszínpad	22	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	22	P	19:00
Bajor Gizi Szalon	22	P	19:30
Nagyszínpad	23	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	23	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	23	Szo	15:00
Nagyszínpad	24	V	19:00
Kaszás Attila Terem	24	V	15:00
Kaszás Attila Terem	24	V	19:30
Bajor Gizi Szalon	24	V	19:30
Gobbi Hilda Színpad	25	H	19:00
Nagyszínpad	26	K	19:00
Nagyszínpad	27	Sze	19:00
Nagyszínpad	28	Cs	19:00
Nagyszínpad	29	P	19:00
Nagyszínpad	30	Szo	18:00
Bajor Gizi Szalon	30	Szo	19:30
Nagyszínpad	31	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	31	V	19:00

János vitéz I Petőfi Sándor
Othello I William Shakespeare
Galilei élete I Bertolt Brecht
Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasz László – Zs. Vincze Zsuzsanna
Szigorúan tilos I Peter Karvaš a szarvasi Cervinus Teátrum vendégjátéka
Drótos Jankó I a szarvasi Cervinus Teátrum vendégjátéka
Vitéz lélek I Tamási Áron
Liliomfi I Szigligeti Ede
Pustol a hó I Szarvas József – Bérczes László Szarvas József önálló estje
Sára asszony I Döbrentei Sarolta ráhangoló 18:30-tól
Tóth Ilonka I Szilágyi Andor
Álomgyár (Dreamworks) I Ivan Viripajev
Házasság Palermóban I Carlo Goldoni
Szájon lőtt tigris – Rejtő Jenő-est I Olt Tamás önálló estje
Álomgyár (Dreamworks) I Ivan Viripajev
Házasság Palermóban I Carlo Goldoni
SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve) I Madhouse Theatre Company angolul
Mesés férfiak szárnyakkal I Oleg Zsukovszkij – Szénási Miklós – Lénárd Ödön
SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve) I Madhouse Theatre Company angolul
SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve) I Madhouse Theatre Company angolul
Mezei Mária: Hoztam valamit a hegyekből I Tóth Augusztina önálló estje
Az ügynök halála I Arthur Miller
Cyrano de Bergerac I Edmond Rostand
Szentivánéji álom I William Shakespeare
Meggyeskert I Anton Csehov
Meggyeskert I Anton Csehov utána közönségtalálkozó
Az ember tragédiája I Madách Imre
Fedák Sári I Szűcs Nelli önálló estje
Az ember tragédiája I Madách Imre
Tóték I Örkény István

Az Éden földön 6; a Mesés férfiak szárnyakkal, a Tudod, hogy nincs bocsánat, az Egri csillagok 12;
Az ember tragédiája, az Othello a Fodrásznál, a Tóth Ilonka 14;
a Woyzeck, az Álomgyár, a Cyrano de Bergerac, a Bánk bán, a Szentivánéji álom 16 éven felülieknek ajánlott!

SZCENÁRIUM

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata –

2019. február, VII. évfolyam, 2. szám

FÓKUSZBAN A MITEM ÉS A MŰVÉSZETRE NEVELÉS

Eimuntas Nekrošiusról, a Litvániából érkező Kurafiak című előadás nemrég elhunyt rendezőjéről Valdas Vasiliauskas írását közöljük. Az idei MITEM-en három előadással szereplő Odin Teatret oszlopos tagja, Roberta Carreri egy interjúban a színészmesterség titkairól vall. Katona Eszter tanulmánya a költő és drámaíró Federico García Lorca hazai recepcióját tekinti át, kiemelve a Bernarda Alba háza című darabot, melyet egy portugál társulat hoz el Budapestre. Az ember tragédiája nemzeti színházi rendezéseit Balogh Géza tanulmánya eleveníti föl 1937-től Vidnyánszky Attila tavalyi rendezéséig. Tanulmányok szólnak Jaschik Álmos képző- és iparművészeti szabadiskolájáról, a gyermekirodalom és -színház svédországi modelljéről, az írni és olvasni tudás színvonalának emelését célzó, világszerte sikerrel alkalmazott módszerekről.

„...hatalmas különbség van a gyermek és a felnőtt reagálása között a színházban. (...) a gyermek élő valóságként éli meg a megelevenedő csodát. Az európai ember belső magatartása Janus-arcú: tudja, nem igaz az, ami a színpadon történik, és mégis együtt él, passzív módon együtt játszik a cselekménnyel. De nem mindenütt van így (...). Ez csak az európai kultúrkörre igaz. A keleti ember a művészetet is olyan valaminek tartja és érzi, amely a valóság, a reális élet valamilyen megnyilatkozása.” (Németh Antal)

„Az oktatási rendszerbe 15 éves korában belépő fiatallal számolva (...) az iparosképzés célja, Jaschik [Álmos] elveihez híven, a következőképpen határozható meg: »Egy olyan szakmunkás-társadalom megteremtése, mely a szakmai képzettségen kívül olyan fokú általános műveltséggel és kulturális igénnyel rendelkezik, amit eddig csak egészen kivételes körülmények között élők tudtak megszerezni.«” (Mezei Ottó)

„Geronimo [a bohóc] ártatlansága révén fedeztem fel az együgyűségből fakadó nagyszerű, szabadsághoz vezető utat, és egy olyan univerzummal léptem érintkezésbe, mely azután segített más karakterek megformálásában. (...) Kaput nyitott az egyszerűsége, erre a másfajta valóságra, ami lehetővé teszi, hogy azonnal reagáljak, miközben meg is maradjak a magam saját, zárt világában. Ez egy nemcsak mentális viselkedési logika: hogyan jár, hogyan mozog, amikor ő egy párhuzamos valóságban élő személy, még akkor is, ha fizikailag itt van a mi világunkban? (Roberta Carreri)

A tartalomból

„...a bábszínházban a megmintázott karakter diktálja a cselekményt” – **Balogh Géza** Németh Antal bábos kurzusáról • „A mester nem művészt nevelt, hanem mesterembert” – **Mezei Ottó** és **Révész Emese** írása Jaschik Álmos művészetpedagógiájáról • „A gyereket mindig komolyan kell venni” – **Deres Péter** esszéje a követendő svéd példáról • **Péterfi Rita** körképe a családi írás- és olvasásfejlesztés hatékonyságáról • Tudósítás egy zenei alapú, komplex élménypedagógiai kutatásról • **Valdas Vasiliauskas** írása Eimuntas Nekrošiusról és a litván színház új korszakáról • „Ez a sokat támadott és sokáig tiltott remekmű mégiscsak optimista?” – **Balogh Géza** a legújabb Tragédia-rendezésről • „Mintha visszatérnék a kisgyerekkoromba” – interjú **Roberta Carrerivel** • „García Lorca a színpadról szólította meg a magyar nézőket” – **Katona Eszter** tanulmánya Interjú Szarvas Józseffel

„1906-ban [Svédországban] az oktatási miniszter fontos újtással állt elő: kezdeményezte, hogy a népiskolák alsó osztályainak tankönyveit híres és elismert szerzők írják meg. Így született meg például a földrajz témakörében Selma Lagerlöf halhatatlan remekműve, a *Nils Holgersson csodálatos utazása Svédországon át*, amely csupán 1921-ben lépett ki a tankönyvi, iskolai rendszerből, s kezdte meg világhódító útját, mint minden idők egyik legcsodálatosabb ifjúsági műve.” (Deres Péter)

„Madách drámai költeményét minden diktatúra veszedelmesnek ítélte. Amikor Németh Antal 1937-ben a hamburgi Staatliches Schauspielhausban rendezte, az elfogadó bizottság be akarta tiltani az előadást, mert a falanszter képet nyílt támadásnak tekintette a nemzetiszocializmus eszméje ellen. Hosszú vita után azzal a feltétellel álltak el szándékuktól, ha az ominózus XII. színben cirill betűs feliratok utalnak a Szovjetunióra. A kommunista pártállam még ennyit sem teketőriázott. Egyszerűen leparancsolta a színpadról.” (Balogh Géza)

„A magyar nézők 1955-ben láthatták először színpadon (...) a *Bernarda Alba házá*t. (...) A Katona József Színház (...) eredetileg Németh László *Galilei* című drámájának bemutatójára készült, azonban a cenzúra az utolsó pillanatban megvonta a darabtól az engedélyt. Marton Endre rendezőnek hirtelen kellett döntenie, és választása García Lorca drámájára esett. Így az a furcsa helyzet állt elő, hogy egy Spanyolországban évtizedekig betiltott mű kaphatott szabad jelzést hazánkban.” (Katona Eszter)

Tájékoztatás a **szcenárium**-lapszámokhoz való hozzájárulásról:

+36 1 476 68 76

a **szcenárium** a neten:

www.nemzetiszhaz.hu/magazin/folyoirat

szcenárium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

OMG

Modern balett-est

George Balanchine / Léo Delibes ► **Sylvia Pas de Deux**

George Balanchine / Pjotr Iljics Csajkovszkij ► **Téma és variációk**

George Balanchine koreográfiája ©The George Balanchine Trust

Harald Lander / Knudåge Riisager ► **Etűdök**

Bemutató ► 2019. március 22., Erkel Színház

További előadások ► 2019. március 23., 24., 27., 28.

HUNGARIAN NATIONAL BALLET
MAGYAR NEMZETI

BALETT

Az Operaház felújítás miatt 2020-ig zárva tart.
Előadásainkat az Erkel Színházban tekinthetik meg.

IRÁNY A
JEGGYEL
AZ ERKEL
SZÍNHÁZ

Budapest, II. János Pál pápa tér 30.

opera.hu | facebook.com/Operahaz

Söptei Andrea és Szarvas József a Sára asszony című darabban | fotó: Eöri Szabó Zsolt

PREMIEREK: Anton Csehov: **Meggyeskert**

TOVÁBBI ELŐADÁSOK: Bolt: **Egy ember az örökkévalóságnak** I Friel: **Pogánytánc** I Büchner: **Woyzeck** I

Nagy Mari önálló estje – Tóibín: **Mária testamentuma** I Gárdonyi – Zalán: **Egri csillagok** I Medvegyev: **Fodrásznő** I

Szarvas – Bérczes: **Pustol a hó** I Madách: **Az ember tragédiája** I Székely: **Caligula helytartója** I Hobo:

Tudod, hogy nincs bocsánat I Vörösmarty: **Csongor és Tünde** I Brecht: **A gömbfejűek és a csúcsfejűek** I

Szarka: **Éden földön** I Shakespeare: **Othello** I Brecht: **Galilei élete** I Bánffy nyomán: **Isten ostroma** I

Hobo: **Hé, Magyar Joe!** I Katona: **Bánk bán** I Hobo: **Halj meg és nagy leszel** I Petőfi: **János vitéz** I

Sarkadi – Fábri – Nádaszy – Zs. Vincze: **Körhinta** I Tamási: **Vitéz lélek** I Szigligeti: **Liliomfi** I Döbrentei: **Sára asszony** I

Szilágyi: **Tóth Ilonka** I Viripajev: **Álomgyár (Dreamworks)** I Goldoni: **Házasság Palermóban** I Olt Tamás önálló

estje: **Szájon lőtt tigris** I Long – Singer – Borgeson: **Shakespeare összes rövidítve (SÖR)** I Zsukovszkij – Szénási – Lénárd:

Mesés férfiak szárnyakkal I Tóth Augustza önálló estje: **Mezei Mária – Hoztam valamit a hegyekből** I

Miller: **Az ügynök halála** I Rostand: **Cyrano de Bergerac** I Shakespeare: **Szentivánéji álom** I Szűcs Nelli önálló estje:

Fedák Sári I Örkény: **Tóték**